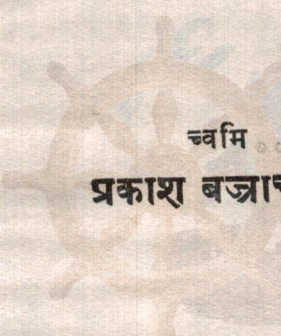

सप्तरत्न धन

डि (न्हेषु बाखँ मुना)

— काव्य

डि ही किंकिं
: बाखँ, गडुली ही किंकिं
डि : बाखँ : बाखँ
२२५४५५

च्वमि
प्रकाश बज्राचार्य

— काव्य
— काव्य
— काव्य
— काव्य
— काव्य

Dhamma Digital

पिकाक

धर्मकीर्ति बोद्ध अध्ययन गोष्ठी

धीघः, नःघः त्वाः, ये

— काव्य
— काव्य
— काव्य
— काव्य

प्रकाशकः—

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार, श्रीषः,

तःघः त्वाः, ये ।

फोन नं. १४५९५

ह्लापांगु संस्करण - १०००

बुद्ध सम्बत् - २५२४

नेपाल सम्बत् - ११००

ईस्वी सम्बत् - १९८०

विक्रम सम्बत् - २०३७

Dhamma.Digital

बाकूः—

सिपाल प्रेस

नू सडक, ये ।

फोनः ११०३२

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

★ "सब्व दानं धम्मदानं जिनाति" ★

★ जिमि दिवंगत श्रीमती रत्न देवीया पुण्य ★

★ स्मृतीस्र वयागु निर्वाणया कामना याना श्व ★

★ सफू छापे याना धर्मदान यानागु जुल । ★

★ श्री हर्ष देव मानन्धर ★

★ क्षेत्रपाटी, येँ ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

सप्तरत्न धनया न्हेपु बाखँया

धलः पौ

Dhamma Digital

★	<u>बाखँ</u>	★	<u>पेज</u>	★
★	१. श्रद्धा	★	१	★
★	२. शील	★	१३	★
★	३. हिरी	★	२८	★
★	४. ओतप्प	★	४२	★
★	५. श्रुत	★	५५	★
★	६. त्याग	★	६६	★
★	७. प्रज्ञा	★	७८	★

प्रकाशकीय

सप्तरत्न धन नाया ध्व सफू धर्मकीति बौद्ध अध्ययन
गोष्ठी (धर्मकीति विहार) पाखें पिदंसु ६८ गूगु सफू खः ।
बुद्ध धर्मयात व्यवहारिक कथं थ्वीकेगु कुतः ध्व सफुती जुया
च्वंगु दु । अध्ययन गोष्ठीया हे छह्य सदस्य भाजु प्रकाश
बज्राचार्यया कलमं पिहां वःगु ध्व ह्नेपु बाखेंत दुगु सफू
छिकपिनि न्ह्योने तय् दया जिमित साप लय्ता वो । स्वर्गिय
श्रीमती रत्न देवी मानन्धरया कामं ध्व सफू विक्राय्त आर्थिक
गुहालि बिया दीगुलि वयकःया जहान परिवार प्रति आभार
प्रकट याना च्वना ।

धम्मवती अनवारिका

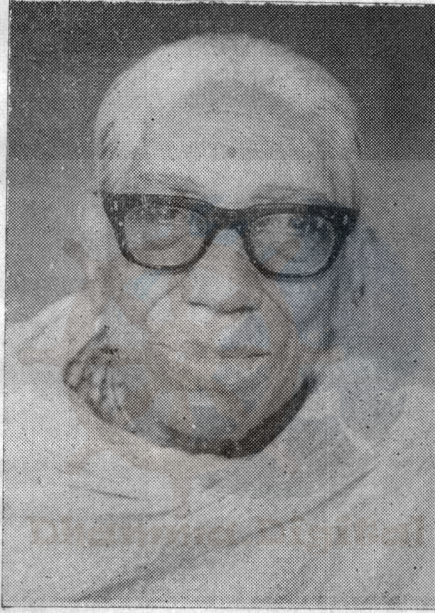
अध्यक्ष,

धर्मकीति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

२८ असार, २०३७

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
★
★ ध्व सफुती च्वंगु तां व घटनात काल्पनिक ★
★ खः । सुं नापं थुकिया सम्बन्ध खने दः ★
★ वःसा व संजोगं जक जूगु खः, सीक सीक ★
★ मखु । ★

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

स्व० श्रीमती रत्न देवी मानन्धर

जन्म मिति - वि. सं. १९५१ साल वैशाख १८ गते
दिवंगत मिति - वि. सं. २०३५ साल पौष २१ गते

जिमि मां—रत्न देवी

जिमि मां—रत्न देवी उपासिका—थौं जिमि बिचय् मदय् धुंकल । बुद्ध धर्म प्रति अगाढ श्रद्धा दुह्य जिमि मामं थःह्यं बुद्ध धर्म सय्का, सीका, पालन याना, अले जिपि काय्पि, म्हाय्पि, छय्पि व छुइपि तक्कयातनं बुद्ध धर्मया विशेषता, महत्व व आवश्यकता कनाः जिमित नं उखे पाखे हे लँ क्यना दिल । मां रत्न देवोया छगु तःधंगु आकांक्षा थ्व हे खः—थःह्यं बुद्ध धर्म पालनयाना थें मेपिस्त नं कनेगु, थ्वीकेगु, अले भिगु लँ क्यनेगु ।

वय्कः मिसा जूसां नं छह्य चेतनशीलह्य नारी खः धयां छुं अप्पो ज्वी थें मताया । वय्कः बुद्ध धर्म प्रति जक चेतनशील मजुसे सामाजिक भावनापाखे नं गावकं चेतनशीलह्य खः । समाजया अन्धविश्वास, कुरिति व बांमलागु परंपरा हतेयाय्गु, न्हू धाः ह्यग्गु ज्याय् न्ह्याबलें हे न्ह्यब्बाः । वय्कः मिसापिनिगु अधिकार प्रति नं तस्सकं हे सजग । मिसापित नं समान अधिकार बीकेगु, शिक्षा दिक्षा बीकेगु, उत्थान याय्गु, मिजंपिसं हेपे याके मबीगु ज्याय् राजनैतिक रूपं न्ह्यमब्बाःसां

[क]

सामाजिक व धार्मिक कथं वय्कः न्ह्याबलं न्ह्याब्बाः ।
 वय्कःयाके जोश दु, उत्साह दु । छुं नं भिगु व लःगु ज्या
 याय्त लिचिलेगु वा ग्याय्गु धैगु भावना मदु ।

मां रत्न देवी ये देशे थेरवादी शासन दुहाँ वसां निसें
 हे अटूट रूपं बुद्ध धर्म पालन याना वया च्वंहा लः । स्वयम्भूर्ई
 पूज्य अमृतानन्द भन्ते नं दकसिबे ह्लापां बाखें कना बिज्याः
 बले वय्कः न्ह्याबलें स्वयम्भूर्ई छेके वनीगु जुया च्वन । अन
 बाखें कना च्वंगुलि अननं वना न्यं वन-घाखें बांला, थःत
 यल, श्रद्धा उत्पन्न जुल । भन्ते नं न्ह्याबलें पञ्चशील नं बिया
 बिज्याइगु । अले भन्तेयाथाय् वना न्यं वन—“शील काय्त
 गुरु थापना याय्माः कि छु याय्माः ?” अबले निसें हे वय्कः
 बुद्ध धर्म दुहाँ काःगु लः ।

अनंलि राणातसें भन्तेपित पितना छ्वःबले आनन्द-
 कुटीई ख्वयाः पिवाः च्वनागु, भन्तेपिन्त भारते वना नाप
 लाः वनागु, धर्मोदय सभाया स्थापना जूगु, भन्तेपि दुकाःबले
 लें स्वः वनागु, स्व. जुजु त्रिभूवनया बुद्ध धर्म प्रति श्रद्धा दुगु
 खेंत न्ह्याबलें न्ह्याबलें कना च्वना दी । अले उगु बख्ते थःपि
 भन्तेपिथाय् वन धका मेपिसं गिजे याइगु, बोः बीगु, थः
 परिवारया पिसं तक्कनं मय्येका च्वने माःगु खें कना दी;
 अजोगु फुक्क खैयात सहयाना आः वया थः त्यात धका वडो
 सय्ताया दी; घात्थें थौंकल्ले बुद्ध धर्म थुलि प्रचार ज्वी धका
 वय्कलं विचाः हे याय् मनं हं !

[५]

जीवनया अन्तिम क्षण तक्कनं थःगु श्रद्धा विचलित
 मयासे, स्मृतिहिन मजुसे जिमि मां थों जिपि नाप मन्त ।
 वय्कःया पुण्यस्मृतिस थों थ्व सफू पिकया च्वना । थ्व हे
 पुण्य वय्कःया निर्वाणया लामि हेतु ज्वीमा धका प्रार्थन
 याना च्वना ।

मह्यायपि—

राधिका मानन्धर
 कृष्ण देवी मानन्धर

कायपि—

ललित देव मानन्धर
 राम देव मानन्धर
 भरत देव मानन्धर

Dhammadownload.com

जिगु धाय्गु

व्यवहारिक धर्मया नां हे बुद्ध धर्म खः । ह्यापा
लिपाया सिकं थौं बुद्ध धर्म मदेकं मगाना च्वंगु दु- ध्व खः
स्व. अवाहरलाल नेहरूया विचाः । मनुत थःथःगु कर्तव्यं
लिचिला च्वंगु दु थौं कह्ले । ध्येबा दय्केगु हे जीवनया लक्ष
सम्के जुया च्वंगु दु ।

ध्येबा म्वाः, थथे जि मधया । बुद्धं धया बिज्यागु
मनुतयके दय्माःगु ह्लेगु गुण- गुकियात कि सप्तरत्न धन
(सप्तसत्पुरुष धन) धाई-या महत्त्व कीगु जीवने गुलि दु व
थन सफुती प्वकेत सना च्वना । छाया् कीत ह्यापां गुण माः
अले तिनि धनया मू दै धका कयनेत सना च्वना ।

ध्व सफुती ह्लेगु गुणधनया बारे ह्लेपु बाख्त दु ।
बाख्त शुरु ज्वी अबले निसें गुबले कि धर्मांलोक वंहा छहा
भिक्षु छगु गामे बर्षाबास च्वं बिज्याई । व हे गामे जूगु फुक्क
घटनात हे बाख्तया रूपे कया च्वना ।

फुक्कं बाख्त 'आनन्द भूमि' पत्रिकाय् पिदने धुंकूगु
खः । पत्रिकाय् पिदना यक्कोस्यां येकूगुलि हे ध्व बाख्त पुचः

मुनीन् सफू पिही वल । बालेंत फुमिकं फाँछि कल्ल चीहणः
याना तेंगु दु । व्यवहारे सप्तरत्न धनयात युक्कयं अयं क्खामाः
क्खला तमा (विस्तृत अर्थं बालमे वचना दिसें) —

१. अट्ठा = विश्वास तथा आदर याय्गु ।
२. शील = आचरण ।
३. हिरी = लज्जा ।
४. ओतप्प = भय ।
५. श्रुत = ज्ञान ।
६. त्याग = त्याग ।
७. प्रज्ञा = बुद्धि ।

घात्थेला जि छुं च्चे सःह्य मखु, न जि सुं साहित्यकार
हे खः । थन जिगु कलम चले जूगुला धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन
गोष्ठीं यानाः खः, बुद्ध धर्म प्रति छुं छक्कूचा स्यूगुनं उगु
गोष्ठींयानाः हे खः । पूज्य अश्वघोष भन्ते व धम्मवती गुरुमां
पिसँ लंपु क्यना बिज्यागुलि हे थ्व सफू च्चेगु कुतः याय् फत ।
सफू पिकया व्यूगुलि नं अध्ययन गोष्ठींवा गुणगान जि यासँ
मफू । प्रफू स्वेगुली निर्देशन बिया बिज्याह्य अश्वघोष भन्ते-
यात धन्यवाद सहित वन्दना । स्व. श्रीमती रत्न देवी
मानन्धरया नामे थ्व सफू पिकाय्त आर्थिक गुहालि बिया
दीपि 'अजि' (स्व. रत्नदेवीयात सकस्यां 'अजि' धका माने
याईगु, जि नं याना) या परिवार प्रति यक्कों धन्यवाद प्वंका

च्वना । दिवंत जुया दीहा की योहा 'अजि' नं निर्वाम वनेगु
मार्ग फसै लाय्मा हका मनं तुना च्वना ।

बांलाक व याकनं छापेयाना दीगुलि नेपाल प्रेसयात
नं सुभाय् ।

—लेखक

१ श्रावण २०३७

[८]

भद्रा

“ए बाबुचिका मां ! त्वनाला छं ? थूगुसी कीकाज्
जामे भिक्षु वेगु दु हं— धर्मालोक धाःह्य”- थःह्यास्मां ववन्निना
भःगु डोको थचक्क दिका, ह्येया घू धा था यायां मुसुंकाजीं
घाल ।

“छायले ? बाखें कं विज्यागुला ?” दुने भुतुली कुं
वया मि च्याके मफं च्वंहा कलाह्यं न्यन ।

“अले छु ? थुगु पाले ३ ला तक्क थन हे च्वना
विज्याइगु, वर्षावास हं ।” मुसुंकाजीं घू हे फि फि थाःगु, वां
वां खाःगु सुकुली थचक्क आशम जमे यात । कलाह्यं निपा
दुसिमह्लि, चि भतिचा व लः थल छगः भातया न्ह्योनें वे
हल । थः भातया न्ह्योनेसं च्वना इता वाय्गु शुरू यायां
घाल, “ग्व छुयाय् ? दां मदु, अन्न मदु । भन्तेयात्त छु दान
बीगु । दूगु जाकि भतिचा नं वैद्ययात बिया । बाबु चित्त
मखमलि साहु नं ‘जिमिथाय् लाछी वल’ धका खिचां न्याका
हल । नय् पित्यागु थें वां खाःगु घाः- वैद्यमक्येसैं गनं जी ?”

दुसि महि घुतुका च्वंहा मुसुंदाजुं तस्सकं कसुका
 खना: धाल—“छुयाय् ? की गरिब, सकस्यां हेपे याइगु ।
 सत्थयात् थाय् मद्दुगुलि हे ध्वयात् कलियुग धा:गु मखा
 ज्वी ? अखुनु ग्वारा बाज्या यात् ‘छंहा बखु मखमलि साहुया
 काय् नं काक:चां कय्का स्यागु’ धका घेगु नं तस्सक हे स्यन-
 का । वया काय्यात् दाय्कूहा धका जि खना सह हे या:गु
 मखुका वं । मखमलिया नं छु दोष ? पवीं या:गु वं मखु,
 वयागु धनं या:गु । की गरिब...सास: हे ह्लाय्थाय् म्दु ।”
 निह्यं भचा सुं क च्वन । मुसुंकाजि हे मौनता भंग यात्—
 “न्ह्यागु धा:सां भन्तेयात् छुं दानला बी हे माली । छुं
 म्दुसां महि निपा छुना ब्यु । बरु छसा: धांलाय्का छु जुल
 धका ?”

× × ×

“ए साहुनी ! न्यनाला छं ?” बजां ग्वारासारा
 साला: लासाय् ग्वारा तुला च्वंहा मखमलि साहु नं धाल ।

“छु हँ ?” उत्सुक जुया पूजा याना च्वंहा कलाह्यं
 स्यन ।

म्हुती जाय्क दूगु कुं प्वास्स त्व:ता साहुनं धाल—
 “कीथाय् गामे भिक्षु धर्मा लोक वैगु दु वर्षाबास च्वनेत् ।
 गांधापि सकलें दान ब्यु वनी । की नं वने माली । आखिरे
 गांवा साहुला ख:, बांलाक क: क: धाय्क दान बी । फिगु
 नां ला तय् हे माल नी ।”

“सुं गामात् स्वया नं व्वह्यंका बी बांमला ... अ... ।

मबी नं मज्यू, सकस्यां गिजे याई । ध्व भिक्षु घैपि नं वै, खं
सयुकी, नै, वनी । गुलि यारुस्य च्वं ।”

“न्हाग्गुसां मुसुं काजीया सिकं नि व्वह्यं का बी मज्यू
का । थुगु पालेला वयागु ह्हाय् सकस्यां न्ह्योने भ्वीका बी
माः । खाः बाकु दुह्य चखुं चां जुजुनाप जोडि खोजे वाः
वैगु ...” साहुनं साहु पहलं व्ववात । दुने कलाह्यं आरत्तिया
गं थाना हःगु ताय् दत ।

×

×

×

सकस्यां मिखा चक्कन । ह्यासुसे च्वंगु चीवर, देमा
छपा जाय्क पाय्म्बः, फलफूलं जाःगु निपा देमा, छगः दाला
दंक जाकि । न्ह्यो न्ह्यो कश्मरया लें सुरूवा फिनाः तुताह्यं
चुया वै च्वंह्य मखमलि साहु । साहुया भारतं क्किेयाना तःगु
न्हूगु लाकां न्ह्याना तःगु दु, ह्हाते थोगु अंगुत दु— स्वे बले
ससले वने त्यंहा जमिद्वार थें च्वं । वयागु ल्यू ल्यू दान बीगु
ज्वना च्वंपि च्योचा तय्गु पल्टन ।

शान्त, निर्मल व चक्कंगु ख्वाः जुया विज्याना च्वंह्य
भिक्षु धर्माबोक छमा सिमाया व्वसं विज्याना च्वंगु दु ।
न्ह्योने छ्वाः ख्यरं उपासक उपासिकापि पयतुना च्वंगु दु ।
धमाधम थःह्यं ज्वना वःगु दान वस्तु भन्तेयात लः ह्हाह्हा
पवतु वंषि नं खने दु ।

सिंह थें पलाः छिनाः मखमलि साहु सरासर भन्तेया-
आय् वन । सकस्यां लें चिला बिल । साहुनं भन्तेयात बन्दना-

यातं । ल्युने नोकरतयगु ह्लातिं काका दाम बीगु शुरुं यातं ।
 पयतुना च्वंपिसं मिखा तःहाकः यातं, गुहा गुहास्यां वनां नं
 स्वल । दान बी सिचेका साहु फरक्क फहिल, प्यखेरं मिखा
 व्वल । ककु घस्वाका, छाति फूलेयाना फटाफट लिहां वम ।
 सकलें चूप ! सकलें आश्चर्य !! सकस्यां इष्यां !!! तर
 भन्ते घाःसा अथे हे शान्त, अथे हे निर्मल, अथे हे निश्चल !!!

श्रद्धालुगणपि यक्कोस्या ला दान हे व्यु वने मछाल-
 वं हे मवं । गथे वनो- त्वाः देवा च्याना च्यंथाय् पुलुपुलु
 गेडा ? घ्याक्वे लाक्क नवःघांय्या अचार व दुसि महि निपा
 ह्लाती ज्वना च्वंह्य मुसुंकाजी नं अथे दे अन्तर्द्वन्दे लात ।
 वयात नं वनेला मवनेला जुल । भन्तेया न्ह्योने व्वेतगु देमात
 छक्क, थःगु ह्लाते छकः मिखा व्वल । अन्ते हीन भावनायात
 श्रद्धां त्याकल । बुलुहुं पलाः न्ह्याकल । भन्तेया न्ह्योने पुलि
 चूल, छयो व्वछुना महि निपां लःह्लात ।

पयतुना च्वंगु भीडया दथूं मखमलि साहुया छहा मनु
 हरररर हिल । अले मेहा, अले मेहा, अले मेहा हिल । अन्ते
 थाय् छगुलि हे न्ह्युगु सः नं थ्वल । मुसुंकाजीया स्वाः ह्याउंसे
 च्वन, निफुति ख्वबि तिकि दन । वया निति धरति हे तज्याना
 कुतुं वसां ज्यू र्थे च्वन ।

“छिपि छाय् हिलगु ?” मधूरगु शान्तगु सःलं भन्ते
 नं ध्येन । सकलें चूप ! हाकनं भन्ते नं घया बिज्यात-
 “उपासक, उपासिकापि ! श्रद्धां व्युगु दाने गिल्लां याय्गु ठिक

मखु । मू वंगु वस्तु हे दान बी माः घेगु छुं महु । दाने धन
 सिकं श्रद्धा हे आवश्यक घका सीकि । हेपेयायां भिक्षु संघयात
 भोजन याकूगु सिबे श्रद्धां छुप्यः चिपगु जी दान व्यूगु हे तःघं ;
 हेपेयाना लुंया महल दान व्यूगु सिबे श्रद्धां चाया गुल्पाःचा
 छुगः दान व्यूगु हे उत्तम ; मनं मयो मयो बगैचा हे दान व्यूगु
 सिबे दुनुगःलं निसें निपवः स्वां चढे याःगु हे श्रेष्ठ... ।
 उपासक, उपासिकापि ! ध्येबा जक दयवं उत्तमहा, लोहा,
 भिहा मनु ज्वीगु मखु । घात्रे मनु ज्वीत ७ गु गुण धर्म माः ।
 अपि सः— श्रद्धा, शील, हिरी, ओतष्प, श्रुत, त्याग, व प्रज्ञा ।
 ध्व ७ गु गुणधर्मयात हे सप्तरत्न वा सप्तसत्पुरुष धन घाई ।
 सप्तरत्न धन ध्येबा धनसिबे तःघं । ध्येबा धनला गो फय्
 थें बी, खुसिथें वनी । सप्तरत्न धन न मि नै, न लखं
 ज्वीकी ; न खुं खी फे, न डाकां लुते याय् फे ; न थुकियात
 सेफे स्वथने माः ; थुकिया अंश बन्द नं याय् म्वाः । ध्येबा
 धने कृतपिनिगु हस्तक्षेप वै बा ज्वी फु, तर गुणधन थःगु हे
 क्लिगत सः । स ता थौं कहेया जमानाय् दां मदेक म्नाय्
 किंमखु, दां नं माः । तर किइअन तय्गु लापि ह्यापां सप्तरत्न
 धन हे तःघं, अले तिनि दां तःघं ज्वी । जके ह्यापां कीक
 श्रद्धा माः, अले तिनि धनया मू दे । श्रद्धा ध्येबा धनसिबे
 श्रेष्ठ नू... ”

भन्तेया प्रवचन जुया हे ध्वन । विहार छगुसि हे
 धान्त । छी को हे द्वाःसः महु । ध्येबाके साकक फयतुना च्वंहा
 वानन्दरत्नं बुज ध्यान बिया न्यता लान— एकत्रिहा जुया.

ध्यान मग्न जुया ।

×

×

×

“भन्ते ! ध्वं श्रद्धा धंगु छु ?”

“श्रद्धा सुं मं व्यक्ति वा छुं नं सिद्धान्त प्रति दुनुगःलं निसैंया विश्वास खः, आदर खः । गथेकि कीसँ पञ्चशील न्यने, ध्वीके । थुकि विश्वास दतकि पञ्चशील प्रति आदर दे, श्रद्धा दे । अले कीसं पञ्चशील ग्रहणयाय् ।” थः नापं वै च्वंहा आनन्द रत्नयात भन्ते नं ध्वोकल । अपि निहां गां चाहिला च्वंपि ।

“छु ध्वं श्रद्धा मदय्कं मज्यूला ?”

“श्रद्धा मदय्कं नं मज्यू, तर अप्पो नं ज्वी मज्यू ।”

आनन्द रत्न आश्चर्य चाल, “गथे ? मथुलः जि, भन्ते ।”

भन्ते नं धाल- “थुलि अप्पो श्रद्धा नं तय् मज्यू कि उकी की सदायात लिकाय् मजीक प्यपुना च्वनी । उखुनु तिति भारते छहा किसानयात हागसे देवी दूर्मां धाल, “छंगु पूजां जि साप असन्तुष्ट, जित भोग माः ।” धात्थें कह्ने खुनु व किसानं देगले वना थःगु गःपः थःहातुं चंदंका बिल (-सत्य घटना) । थज्योगु (थुलि) अप्पो श्रद्धा मज्यू गूगुलि कि थकको दुःख सी माली, मखूगु धारणाय् लाई ।”

न्होने सँ छहा जोगि सर्गते [ह्लानिपां अस्वाका व च्वन । भन्ते नं जोगियात क्य क्यें आनन्दयात ध्वीकल- “स्व,

च जोगिया ह्ला दूगुया छु मतलब ? ह्ला ज्या याय्त खः,
ज्याय् ख्यले मयासे सुंक तैतय्त मखु । सूद्यो प्रति वयागु
थुलि भक्ति नं बांमला । थःयात अकर्मक ज्वीक तय्गु श्रद्धा
घात्येया श्रद्धा मखु, अन्धभक्ति खः ।”

ह्लाचः निसें घाय् मास्ते वै च्वंगु आखिरे आनन्दं न्ह्यहे
थन—“श्रद्धा घेगु हे कां ला खःनि, भन्ते । श्रद्धां यानाजू मज्यू
छुटे याइ मखु । न थ्व जोगि हे ह्ला छायागुया फाइदा
बेफाइदा विचाः प्राः, न ह्लाचःयाह्य किसानं थःगु ज्यान बीत
लिच्यू । थ्व छुकियाना जूगु ? श्रद्धां याना ला ख । उकें
श्रद्धा कां ।”

भन्ते मुसुकक ह्लिल— “ठिक धाल, श्रद्धा कां खः— तर
अति जुलकि जक । श्रद्धा प्रकाश खः— दुसा जःवै, लें खनी;
महुसा ख्येसे च्वनी, छु नं खनी मखु; अप्पो जुसां मज्यू,
मिखा तिरिमिरि घाई, लें छुटेयाय् फे मखु । अप्पो हे श्रद्धा
नं मज्यू, द हे मदेगु नं मज्यू । बुद्धया मध्यम मार्ग अनुसारं
ठिककगु श्रद्धा माः ।”

निह्यं देवा पाखे मोडे जुल । बुलुहें खें ह्लां ह्लां वना
च्वन । निह्यस्यां हयाय् मजू— भन्तेया कूसंद दु, आनन्दया
जिज्ञासा दु । लेंय् वक्कोस्यां भन्तेयात वन्दना याई, गुह्य
गुह्यस्यां दान नं बी । अबले हे आनन्दं हाकनं थःमु शंका
न्ह्यथन— “तर श्रद्धा व विश्वासं याना ला छुं नं चीजया
विकाश ज्वी मखु । सूर्ययात रथे च्वंहा द्यो बंगु खेंय् आतक्क
विश्वास याना च्वंगु जूसा सूर्यया वास्तविक रूप छीसं गथे

सीके फे ? छुं नं चीज शंका उपशंका याना तिनिला क
विषयया प्रगति याय् फे, मखुला भन्ते ?”

भन्ते नं घाल 'अप्पो हे श्रद्धा, अप्पो हे विश्वास मय्यु।
तर विना विश्वासं प्रगति नं ला ज्वी फे मखु । थः थः सकस्यां
अविश्वास जुल घाःसा छुं नं सामुहिक ज्या याय् फे मखु ।
अले गये प्रगति ज्वी ? श्रद्धा तय्माः, तर भिमु थासे जक ।
श्रद्धा तय्गु धाय्वंतुं लाःलाःधाय् श्रद्धा तेगु मूर्खतय् मूर्खताः
खः, वे तेगु कल्पना खः । सीमा पीमाः धाय्वंतुं लखे सिमा
प्यु वनेगु नं ठिक मखु ।”

गल्लिया छद्दा मचा दुरूरू व्वां वःगु, लुफीं हाना
भाराकक ग्वःतुल । भन्ते नं बुलुहुं मचाघात थन, स्याःधाय्
इसि इसियाना बिल । मछाला मचाला ताःप जुल । मचा
बिस्सुं बंगु खना आनन्दं ह्यु ह्युं न्यन- “अं भन्ते, अस्सा
श्रद्धा मन मन तय्गु ले !”

“लुं कःमि लुंयात जांचे याई, छ्वी, छ्याई, च्वसी,
अले थः सन्तुष्ट जुल धाय्व तिति लुंघका विश्वास याई ।
अथे हे छुं नं प्रति श्रद्धा तय् न्हो, भक्ति व विश्वासयाय् न्हो,
ह्वापां थःह्वां विचारःनि याय् माः । ज्यू थे च्वंसा जक श्रद्धा
तय्माः । अले विश्वास जुया वो लिसे श्रद्धा बल्लाना वै,
विचाः याय्गु कम जुया वनी । थःह्वास्यां मस्युगु खँ वल कि,
यदि पूर्ण श्रद्धा दुह्वास्यां धाःगु खः सा अनुकरण याय्
अःप्वी ।”- भन्तेनं ध्वाध्वीकल ।

[८]

न्होने निहा विकिचाधिकःपि दुगुचात म्याय् म्याक्
 हाय्क साला यंका च्वंगु खने दत । न्हो न्हो पूजाभू ज्वना
 तःहा, दक्षिणा ह्लाते लाइगुलि मुसुमुसु काःहा गुजुं, ल्यू ल्यू
 बांवां लाक्क छायापा तःपि जजर्मापि । ला नं नय् देगु, स्वर्गते
 थाय् नं सुरक्षित ज्वीगुलि सकस्यां न्ह्यू स्वाः । अपि खना
 भन्ते नं धाल- “का स्व अमिगु अन्धविश्वास ! खःमखु, ज्यू
 मज्यू विचा हे मयासे श्रद्धा तलकि थये अन्धविश्वासे लाई ।
 यदि खो सर्वशक्तिमान हे खः, वरदान बी फुहा हे खः घंगु
 जूसा कतपिनि हिंसा याःवःगु या भरे छाया म्वाय् माल ? दुगु
 स्याःसा स्वर्गे वंसा मनू स्याःसा छाया मवनी ? पुरोहित तस्से
 धाई-“ध्व पाप मखु, पुण्य खः । ध्व पुण्यं याना सीहा सिधा
 स्वर्गे वनी ।” तर थःसीसा स्वर्गे वनी धका स्यूषि सुं नं
 पुरोहित सी ल्याःला थें ? थुजोगु छुं विचाः मयासे विश्वास
 याय्गु हे अन्ध श्रद्धा खः; अन्धविश्वास खः ।”

थःगु मने अन्तर्द्वन्द्व जूगुलि आखिरे आनन्दं न्यन-
 “थये हे खः घंगु जूसा, भन्ते, श्रद्धा घंगु हे छाया माल ?
 श्रद्धां ला कन स्यंकी जकं ।”

भन्ते नं लिप्तः मव्यु । निहां सुखसुख वना च्वन ।
 छाया चुके छहा ह्यारंमचा नाप माहां ख्या याना च्वन,
 धाल “सां धा, बाबु, मां ।” मचां थःगु लडबडे जूगु स-
 पिकाल “म...म्मा ।” ध्व खना अकस्मात् भन्ते नं न्यन-
 “आनन्द ! व माहां मचायात माहासित ‘बा’ धाय्गु स्यंसा
 छु ज्वी ?” आनन्द अकमके जुल, नवाय् मफुत । भन्ते नं हे

धाल-“मां बौ न मचा खाचायात ‘भ्यगः’ यात ‘सफू’, ‘कथि’
यात ‘दुरू’ धाय्गु स्यंसा छु ज्वी ? तर अथे स्यनी मखु ।
ध्व विश्वासया खँ खः । छु व मचां मां बौ नं मखूगु स्यनी
धका शंका याय्गुला ?”

लिसः बल- “भन्ते ! मचां ला मां बीयात विश्वास-
याय् हे माःनि ।”

भन्ते नं धाल- “उकें विश्वाश व श्रद्धा मा हे माः ।
थःह्वां बांलाक धाय् मफुनि बले, मसःनि बले कतपिनिगु हे
विश्वासे च्वने माली ।” सफू ज्वना ध्वः ध्वः मस्त स्कूल वना
च्वंगु खना भन्ते नं हानं धाल- “हुँ मस्त खँला ? छु व
मस्तसें गुरू मखूगु स्यनी धका शंका याय्गुला ? अमित स्यंकी
धका मती तय्गुला ? गुरूयाके विश्वास दयाःला सय्कःवंगु ।
गुरूं छु स्यन मस्तसें व हे अनुकरण याई, छाय् धाःसा गुरू
प्रति अमि विश्वास दु । यदि विश्वास व श्रद्धा हे मदुहा मनु
जूसा वं छु सय्के फँ ? ‘बुक’ माने सफू धका न्ह्याह्वास्वां
धाःसां विश्वास मयाःसा व मनु नं बुक माने सफू धका गबजे
सीके फँ ? मां बौ नं स्यंगु भाय्ले हे विश्वास मयाःसा वं
गुबले भाय् ह्वाय् सय्के फँ ? उकें विश्वास मदय्कं मगाः ।
विश्वास दुहा व्यक्ति प्रति श्रद्धा दे । उकें कीसें मां बौ, गुरू
प्रति श्रद्धा तथा, आदर तथा, मान याना, मर्यादा तथा ।”

खँ ह्वा ह्वां छगु पसले ध्यन, आनन्दं विन्तियात-
“भन्ते ? तयानुल ज्वी, भचा आराम कया बिज्याहुँ । पसः

कीगु हे खः ।” भन्ते नं अन त्यानु लंकल, ख्वाउंगु लखें ध्याः
 चाःगु लंकल । अले भन्ते बं घाल- “बिना विश्वासं ज्या ज्वी-
 मखु । लेनदेन व व्यापारे नं ला विश्वास मदयकं सज्यूनि ।
 विश्वास मदूगु विश्वे म्याय्गु कल्पना तवकं याय्गु म्यानापुस्से
 च्वं । विश्वास व आदर मदूगु छुं नं व्यवस्था सम्भव मदु-
 चाहे समाजवाद ज्वीमा, चाहे पूंजीवाद ।”

भचा लना भन्ते नं हानं घाल- “थह्यास्यां मस्यू मसः
 धाःसा व मनु नं सयकेत मेह्यासिगु भरोसा काय् माः । वयात
 विश्वास याय्माः । उकें बौद्ध पिसं बुद्ध प्रति, भन्ते पिनि प्रति
 श्रद्धा तै। गये छह्य लें द्वह्य मनुनं लें क्यना ब्यूह्यास्या विश्वास-
 याना ल्यू ल्यू वनी । अये हे कीसैं नं कीत स्यने कने याइपित
 श्रद्धा तय्माः । हाकनं कतपिनिगु श्रद्धा स्यंकेगु नं मानवतत
 मखु । कतपिनिगु विश्वास व श्रद्धा त्याके फुह्य हे धुक्क ज्वी,
 सन्तोष ज्वी, सुखी ज्वी । दां जक दयां निडर, सन्तोष व
 सुखी ज्वीगु मखु । उकें श्रद्धा धन तः घं । छुं चीज सय्का
 काय्त धन जक दयां मगाः, श्रद्धा नं माः । श्रद्धा निर्मल,
 निहल्ल व शुद्ध ज्वीमा । श्रद्धां जातपात व धनी गरिबया
 भेदभाव मखं ।”

आनन्द रत्न सन्तुष्ट जुल, भन्तेयात बन्दना यात ।
 उबले हे छह्य डोको कुबिना बःह्य बुढीं थःगु डोको दिकाः
 भन्तेयाथाय् बल । सुकूगु दाग थें हे ख्वाः सुकू चिह्य, कुसि
 कुलि गूगु बसः पुना तःह्य, गंसिचाह्य व बुढीया ह्याते म्वाथःगु
 कापते प्वःचिना तःगु प्वः छप्वः दु । बुलुहुँ तुकुतुकु भन्तेया-

आय् न्होने बल । प्वः फ्यन । सिया तःमु कःनि छःहूच
 खने दत । पसले दुने च्वंहा पसल्या हालाहल— “ए, ए नाईचा
 ढोमा ! छु याय् त्यनागु ? छं नं दान बी त्योला ? गुह्यस्वां
 व्यगु लः तक्क नं फये मज्यू धाःसा कःनि न्ह्ये जीला ?”

लिकक च्वंपि सकलें हररर ह्लिल । आनन्द रत्नया
 साप हे सुकुमंत । मेह्यस्यां तोकेयात—“भन्ते ! दान कया
 बिज्याय् मते । कामिनी व, थी नं मत्यो ।”

मेह्यं नवाय्मु पाःकाल—“हुँ हुँ बुढी, थःगु ग्वाखुं चाय्
 च्वंहुँ । तुंछी च्वंहा ब्यां चां हिमाले गय्मु स्वे मते ।”

बुढीया मिस्त्राय् ख्वबि लस्ल धाल, मध्याल, प्वः
 बन्दयाना छ्यो क्वछुना लिहाँ वनेत फरक्क फहिल ।

“उपासिका !” भन्ते नं मधूर सलं सःतल । बुढीं
 लिफः स्वल । भन्ते नं पात्र मद्रुगुलि चीवर हे फैं बिज्याना
 च्वंगु खन । बुढीया मन हे लय् ताल । कःनि प्वैकल । बँय्
 पुलि चुया भन्तेयात बन्दना यायां ख्वबि निफुति तिकि दंकल ।

आनन्द रत्नया मन हे खुलुलुलु मिन— भन्तेया निर्मल
 हृदय खना, बुढीया दुनुगः निसैंया श्रद्धा खना....

शील

रूपवति व गुणवति मिहा ततावयेहे वः व वी वें
 तुं पाः— तर छगु हे स्वले च्वं च्वंपि । रूपवतिया वःगु नी-
 यात ल्वेक रूप दु । घात्थे वया ह्ये कुं खिनेगु छुं मंहु,
 थिलकि स्यनी धका ग्याय्मा थें च्वं । सायद भगवानं (?)
 वयात फूसदे हे दय्कूगु ज्वी— यक्को समयया सौन्दर्य वयाके
 हे स्वथेना । तर वयात दय्कूबले भगवानं ऐला त्वना दय्कूगु
 ज्वीमाः छाथ् घाःसा रूपवति गुलि हिसि दु उलि हे चाला
 वामला । वःगु रूपया वयाके तःवंगु घमण्ड दु । आचरण
 छुयाय्त, आचरणं नकः वेला वंगु वया विचाः । आचरण
 मधं, सौन्दर्य हे मिसा तय्गु गुण वंगु वया मती ।

नायत ल्वेक वयेहे ह्ये गुणवतिया चाल वजन साध हे
 बीला । तताह्य थें हे बीला ला बज् तर स्वे हे मजीक वामला
 मं मज् । रूपवति व गुणवतियात छला हे छेय् श्रुटीवाजा
 (?) सायद प्रकृति रूप व शीलया परीक्षायय् त्यंगु थें च्वं ।

थीं अमिगु छेय् पाहुनात दु— शहरया नां जाह्य साहु
 अमंकाजि व वया काय् समेसकाजि । अपि अन निहा तता-

कयेहेया नं स्वाः स्वेत वैच्वन । निह्ये छह्य नाप समेसं बिह्य
याइगु हँ !

मां वी व पाहुनात च्वना च्वंगु कोठाय् गुणवति च्या
ज्वना दुहाँ वन । च्या थःह्यस्यां हे कयोले प्वंका पाहुनातेत
तै बिल । अनं लिपा छगु निगु पारिवारिक खँला बँला जुल ।
क्वछुना च्वंह्य गुणवतिया चक्कंगु स्वाः समेसं बरोबर मिखा
कुनं स्वैगु । च्या त्वने सिधे धुंका कयो फुक्कं मुना गुणवति
छथाय् तल । हषाय् घैगु म्या हे मद्दु; नरम भावं, बुलुहँ
फुक्कं ज्या सिधेकल । अचानक साहु धर्मकाजि न्यन- “नानी,
छं गुलि ब्वना तैगु दु ?”

विस्तारं लिसः बिल- “आई. ए. तक्क ।”

साहुनं हाकनं न्यन- “बाकि छाय् मब्वनागु ले ?”

हाकनं लिसः बिल- “छेया परिस्थिति मबिल ।”

हाकनं साहुनं न्यन- “छु छु ज्या याय् सः ?”

थ्व न्ह्यसःया लिसः मांह्यस्यां बिल । गुणवतिया गुण
व शिल्पकला साहुयात कन । अबले हे फलक्क सूर्घा लूधे
भारा भारां रूपवति कोठाय् प्रवेश याना प्यखँ स्वल । पय-
त्वीगु मेच मखना सरासर समेसया नापं खाताय् हे पयतू वन ।
बाँह्यस्यां ह्लातिका ह्युसे च्वंकल, जले थः तःधिकह्य म्हायाया
परिचय पाहुनातेत न्ह्यथन । समेसं न्यन- “छि ग्वःगु ब्वना
तैगु दु थें ?”

रूपवति लिसः मब्यु । बरू मछ्याः पहयात, कय् कय्
कुन । न्याकू जक मखु किन्याकू हे चाल । स्थिति क्ल

हास्यास्पद जुल । मांहास्यां न्वात- “छु मछालागु व ? अपाय् च्व नं मछाले माः लाः ?”

रूपवति प्यात्त लिसः बिल- “ज्वीहा भातया न्होने मछालेमाः धका पासापिसं धै हःगु । मछालेगु जित नं ला मयोनि ।”

लिसः न्यना सकलें पक्क जुल । मांहास्या खाः ह्याउँल । बौहां खँ त्वप्वीत काचाकाचां विषय बदले यात-“साहुया थौंकह्ले व्यापार गथे च्वं ले ?” विषय बदले जुल । पारि-वारिक खँ व्यापारिक पाखे मोडे जुल ।

अथें हे बांलाहा रूपवति, उकिसंतुं थौला भः भः धाय्क समा याना तःगु । रूपवतिया थःगु रूपया जाले समेस जरूर नं तक्यनी धैगु पूर्ण विश्वास दु । मछाः पह छत्ति मदु, रूपवति पासापिनि न्होने च्वने थें धस्वाना च्वना च्वन । वया मिखा बरोबर समेस याथाय् वनीगु । छक समेस व वया मिखा ल्वात । रूपवति फिसिक्क ह्लिल । समेस गडबडे जुल । काचा काचां मेथाय् स्वल ।

ज्वीपि सम्कि खलःया दध्वी विभिन्न खँ जुया च्वन ।

साहु धर्मकाजि खलतीं चुरोट लिकात, रूपवतिया बौम्हसित क्यन । थहास्यां छपु म्हुती तल । च्वाक्क रूपवति तोकेयात-“जित नं छपु बीला ?”

सकलें आश्चर्य ! मां बौया हाकनं खाः ह्याउँल । साहुनं सुंक्क छपु चुरोट रूपवतियात बिल । सुईक्क चुरोट

साला: रूपवति पद्मास्स कुं त्वःतन्न । लिक्कसं च्वंहा समेसं
 ह्हातिका कय्कुंकल।समेसं धाल-“मय्जु, भचा उखे कुं त्वःसा
 विसं ।”

“छाय् कुंया बास मयोला ?” फन लिक्क वया रूप-
 वति लिसः बिल । रूपवतिया म्हुतुं व्हास्स बास वल-
 चुरोटया मखु, ऐलाया । अले ला समेसया च्वने हे मफुत ।
 काय् बौ निह्हास्यां याकनं हे बिदा कया वन । ह्वाः स्वे
 ववचाल ।

म्ह्याय्म्हसित छुं धालकि तें चाइ धका रूपवतियात
 सुनां नं छुं मधाः । वयागु चाला सकस्यां स्यू - अथे हे व
 मिसा । बरु गुणवति याके मांम्हं न्यन- “कह्ने सुथे विहारे
 वनेगु मखुला ?”

गुणवति धाल- “वनेगुनि ! मां व जि नापं वनेका ।
 बरु तता नं वैला ?”

“म्हाः म्हाः जि भिक्षु भाक्षु तय्घाय् । खें जक सय्का
 नैपिला खःनि अपि । बाखें न्यनेगु तुं प्वा जाइगु मखु खें ।”
 लिक्क च्वंम्ह बौम्हं रूपया म्हुतुं व्हास्स ऐला बास वःगु चाल,
 धाल-“अज्ज ऐला खुया त्वनाका मखुला छं ? हरे भगवान् !
 थुजोम्ह मिसायात सुनां काइगु काः ?”

रूप ह्लिल- “छाय् मकाई ? जिगु थ्व सौन्दर्यं इत्तले
 छु धन्दा ? छं जक धाःसा जि आः यथें ५० म्ह जिलाजं
 चुलाका बोला ?”

बौम्ह निरूत्तर जुल । सुंक च्वन ।

×

×

×

“ह्मिगः सप्तरत्न धन मध्ये श्रद्धाया खँ कना । थौं वयां लिपागु शील धनया विषयले कने ।” मधूर सलं भिक्षु धर्मालोकं सकस्यां ताय्दय्क धया बिज्यात । धर्म उपदेश न्यनेत भन्तेया छ्चाख्यरं जाय्क मनुत पयतुना च्वंगु दु । व हे भीडे गुणवति व वया मांम्ह नं दु । छ्थाय् कुने आनन्दरत्न न्ह्याबलेया थें चिन्तनशील जुया ध्यान बिया न्यना च्वंगु दु ।

भन्ते नं शुरुयात—“शील घैगु छु ? भिगु नियम हे शील खः । मभिगु पापकर्म तापाका च्वनेगु हे शील खः । व्यवहारिक कथं धाय्गु खःसा भिगु आचरण, भिगु बानी हे शील खः । शील फुक्क गुण धर्मया छ्छों खः । शील मदुम्ह मेगु गुणत दःसां स्यनावनी । विभिन्न गुणत दय्केत व निर्वाण प्राप्त याय्त ह्लापां आचरणनि बांलाके माः, छ्थाय्धाःसा शील गुण व मोक्षया जग खः । जग मदय्कं छ्छ्ये गथे दनेगु ?

“शील छ्म्ह चित्रकारया व कलम खः गुगुलि चित्रयात बांलाकी । शील हे फ़ीगु जीवनया धात्थेया सुन्दरता खः, रूप मखु । शील बांलासा जीवन बांलाना वनी, मखुसा जीवन पतन जुया वनी, बानी भिसा धन बढे ज्वी । शील व पलेस्वां खः गुगुलि परस्पर दयाया सुगन्ध फैले याई । शील व फोहरा खः गुगुलि सदां मैत्रीत्व पिहाँ वै च्वनी । शील दुम्ह मनु सकस्यां यै...”

अबले हे लाक्क “हे, हे, थन वे मते”, “स्व, स्व,

लाकां होस या”, “हे, वयात थन दुकाय् मते” आदि काला-
 कुलु हाला हल । ग्याना पुस्से च्वंगु छगु आवाजं नरथक्क-
 हक्काहःगु ताय् दत- “हे... , वयाला छ थन? त्वाप्ता त्वथला
 बी ।” सकस्यां मिखा कोलाहल पाखे वन । भचा फोहरीम्ह
 स्याय्म्हचाम्ह छम्ह बाखें कना च्वंथाय् वय् त्यंगु, सकस्यां
 स्याना व्छत । व मनुनं न्ह्याथासं लाकां खुया यंकीगु, उकें
 पितंगु धंगु खें भन्तेयाथाय् तक्क ध्यन ।

हल्ला शान्त ज्वीका भन्ते नं धाल-“उपासक उपा-
 सिकापि ! व भाइया चाला बांमला, बानी मभि, आचरण
 ठिक मजू, अले शील मदु । वयाके दु ख्वीगु बानी । थथे
 आचरण बांमलागुलि व वंगु सुयां मयो । आचरण बांमलाम्ह
 शील मदुम्हसित सुनानं येकी मखु ।

“धर्मपासापि ! भिगु शील स्वंगु प्रकारया दु-
 ठिक्कथें ज्या याय्गु, ठिक्कथें खं ह्लाय्गु, व ठिक्कथें जीवन
 हनेगु । फीसं मभिगु आचरण स्वंगु प्रकारं याई- शरीरं,
 वचनं व मनं । शरीरं याय्गु मभिगु बानीत खः- स्याय्गु,
 ख्वाइगु, व्यभिचार याय्गु, आदि । गुम्ह मनुनं खुई, वयात
 सकस्यां तिरस्कार याई, गथे कि ह्लाचः याहा मनुयात यात ।
 गुहास्यां कतपितें स्याई, हिंसा याई, व खना संकलें ग्याई,
 वयात धिक्कार याई । अथे हे सुनां नं कतपिनि न्ह्याय् मस्त
 स्यंका जुल धाःसा व मनु सुयां ये मखु । कतपिनि मिजे वा
 मिसा स्यंकेगु बानी दुपित सकस्यां हेपे याई, समाजे तिरस्कार
 याई । बखुंथा बथाने गिद्ध थें व सकस्यां मथेकां याकःवा

चवं चवने माली ... ”

बाखं प्यना च्वंपि सकस्यां सः सः धये छर्षी संका
चवन । मखमलि साहूया म्हाययात अबर्जस्ति याःहासित
स्वाले हाकः पांनाः देश चाहीकूगु यक्कोस्यां लुमंकल ।

भन्ते नं घया चवन—“... अये हे मखूगु खं ह्हायगु,
चुगली यायगु, छाक्क खं ह्हायगु व माःगुं म्वाःगुं खं ह्हाय-
गु— ध्व फुक्कं वचनं याइगु पापकर्मत सः । थुजोपि मनुतल्लं
फल भोगेयाय् माली, मुननं मयिका चवने माली ... ”

ध्याक्के च्वं च्वंहा छंहा बुढीया मिलाय् फल्कल वल—
‘वया कार्य् मल्लाचां ‘देवनारां नं छिमि कलायात रण्डी धाल’
धका जोगनारां थाय् चुगली वाः वने । लिपा देवनारां नं सिया
मल्लाचित्त कसा नंकल । अनं लिपा जोगनारां नं नं, ‘जिमि
कलीयात अये धाःगु हे मंद्दु’ धका सिया त्वाकेत मखूगु खं
ह्हाः वःहो धका वा हे च्यापु त्वध्वीक मल्लाचित्त म्बीकल ।’

शिवे कुमाःयान थःहा मांयात ‘जिमि कलाया क्वसः
सा सःनि, छ बुढीं थो तक्कं देमखु’ धका छाक्क ह्क्कूगु
मुमन । व हे फगडां वया मां ल्वचं कया मदय् धुं कल । ढिनांचा
ज्यापु नं लुमंकल—“स्वला न्ह्यो वया कला नं धाय्के धाय्क
ह्ति ह्ति लाछी निभाःपांनाः गफयाना च्वंगुलि छो लय्
लिवात । लिपाला प्वं वया ३ मुरी छो सिंत्ति वन, च्व,
च्व ।”

भन्ते तं न्यकातुं चवन—“... अले मनं याइगु मभिगु
आचरणत छु छु ले ? अपि सः— लोभ, तं व मभिगु विचाः ।

लोभ गुलि गुलि दे, उलि उलि हे मेगु माली । थुकेंयाना गुबलें सुख देमखु । जोभिपि मनूत योपि छह्य नं कीस ल्वीके फं मखु । अथे हे तं वलकि तं नं ऊत बसे काई, होस मदे, खः मखु छुटे याय् फं मखु । तं धैगु मूखंतां शुरू ज्वी, अले पश्चातापे अन्त ज्वी । अथे हे मखूगु विचाः नं कीत मखूगु हे फल बी । मि धैगु ख्वाउँ धका मखूगु विचाः याना च्वनी ह्ये सित मि पु हे प्वी...”

थुकिया नं प्रतिक्रिया शुरू जुल । जगत दाइया फ्वास्स वन-‘चिट्टां हे लाकेगु लोभंला वया कलाया ह्नाय्पं खालि जूगुनि । अखुनु तिनि तुसिचां इन्द्रचिया भकुंग्वारा लोभं सुटुक्क सुचुका हःगु-कंसखुनु ह्नाय्कं प्वाचा नय्माल । ग्वाय् फिं फिं दुह्य ड्राइबर दाइचिया नं पश्चाताप जुल- ‘थः काय् स्कूले मवं धका तमं स्वाहाने कुतका व्छःगु, त्वाग्ना हे स्वकू जुल । ऊन स्वला स्कूले वने मखन । द्दलद्वी दां खर्च जुल । लिपा धकाले सिलकि स्कूल हे बिदा जूगुलि थःकाय् चाःह्य वना च्वंगु लाना च्वन ।’ नातिक्रुतिह्य नानिथकुं चिया नं कपाः दाल-‘खः बाः । अखुनु हारांचा बिरामी जूबले दुगु छह्य पुह्नीबले भोग ब्यूसा जक लाई धाःगुली विश्वास याना । तर हारांचा नं सित, दुगु नं सित्तिवन, हारांचिया बी नं स्वायापुह्नीबले हिसा याःह्य धका ऊयाल-खानाय् लात । मखु मखूगु बिचारे लगे जुया भ्रष्ट जुल ।’

भन्तेया प्रवचन जुया हे च्वन- “... आचरण मनु-तेगु व तिसा खः, गुगुलि वयागु सौन्दर्य बढेयाई; गुगुकि तनी

मखु, स्यनी मखु, खुया यंकी मखु । धाय्कि थन छ्हा ई जक फाना च्वने योह्य मनु दु । अजोह्यस्या लिकक सु च्वने न्ह्याली ? बांमलागु आचरण दुह्य नाप सुं नं च्वने न्ह्याली मखु ।

“उकें आचरण व शक्ति खः गुकि कि पासापि बढेयाई, सहायक व रक्षक दय्की, धन सुख व ऐश्वर्य उत्पन्न याई । ततःधंगु विपत्तिया पःखा नं शीलं तछ्याई । शील व हिरा खः गुकि ह्ला तुति चिना तःगु बन्धन फुक्कं चाना बी । शील व अंकुश खः गुगुलि कि किसि जक मखु, द्यो व मनुतेत नापं थःगु बसे काई । ज्ञान दु, रूप दु, धन दु, तर शील मदु धाःसा व मनु नस्वागु लास बरोबर खः—स्वे बले बांलागु तर ज्याय् ख्यले मजूगु । उकें कीत शील धन मदय्कं मगाः । शीलयात कीसँ बहुमूल्य धन भालपा बचे याना तय्मा, छपा जक मिखा दुह्यस्यां थःगु मिखा गथे बचे याना तै अथे हे...”

×

×

×

“भन्ते ! थौकह्ने गुह्यस्यां मखूगु लँय् जुया धन कमे याई व हे धनी, व हे सुखी । शील माः धका गथे धाय्गु ?”
आनन्दं थः नापं चाःहिला च्वंहा भन्तेयाके न्यन ।

भन्ते नं लिसः बिल—“अजोपिनि सन्तोष दै मखु । दुश्मनत नं यक्को दै । सकस्यां शंका याका च्वने माली । कतपिसं बिश्वास याई मखु । थुजोगु जीवन छु न्ह्यैपु ? यक्कोस्यां यय्का, इमान्दारी धाय्का म्वाय्गु धकाले जीवन ।”

“तर दां दतकि शील छुयायत माःले ? धनीह्य जूसा
आचरण बाँमलाःसां छु जुल घका ?”- आनन्द रत्नं हाकनं
न्यून ।

लिसः बी त्यंहा भन्ते नं न्होने त्वापु जुया हुल मुमा
ज्वंगु खना घाल, “छु जुया ज्वंगु थें आनन्दरत्न ? छकः बुके
माना वा ।”

आनन्द वन । भचालना मुसुमुसु काकां लिहाँ वया
घाल- “कला भातया त्वापु भन्ते ! व तःखागु छें कलाह्य-
स्या क्वसः । भातह्यं जू ह्यिता व छें बुका बिल । एव हे खेंयू
कलाह्यं भातया गःप ज्वना ज्वंगु ।”

पला न्ह्याकाः भन्ते नं घाल- “एव, यदि भातया
आचरण बाँलागु जूसा थये ज्वीला ? आचरण बाँमला । दुगु
धन नं फुत । उकें छ्येबा सिकं शील आवश्यक बू ।”

व वं व वं छथाय गल्ली ‘सुईइइ’ सिटी पुया हःगुलि
आनन्दं फरकक फहिला स्वत । छह्य साहुथे” ज्वंहा छ्याकःनं
गल्ली ज्वना ऊयाले ज्वंहा मिसायात इशारा याना ज्वंगु
खन । एव वृषयया सन्दर्भे भन्ते नं घाल- ‘का स्व, मिसां
मिजंया धन जकं स्वल, आचरण मस्वः । मिजं नं मिसाया
रूप जक स्वल, आचरण मस्वः । आःला छु, प्रेमे लाना होस
दे मखु. बिहा याई । लिपा मिसाया रूप मदे वनी बले लुया
पालिस ज्येला वनी बले ली खने दे थें वयागु मभिगु आचरण

धाक्व खनी । अथे हे भिसां नं मिजंयाके धन मदे बले वयागु
 छयाकःगु स्वाः न खनि, भिसा ह्यो धका नं सीकि । उके
 कीत धन व रूप मखु ह्यापां कीत शील हे माः । धन व रूप
 सा हे स्वाः धैगु वं मखु । शील माः, अले तिति रूप व धनया
 महः व दे ।”

स्वानन्द : “भभिगु आचरणया फल भोगेयाय साःलाःले
 भन्ते ?”

भन्ते : “छं हुंकन मचा छह्ये सित मनुनं दाया च्वंगु
 खंला ?”

स्वानन्द : “खं भन्ते । सायद भोगत्या खूधगुलि दाःगु ज्वीमाः ॥
 न्हयाबले खूवनीगु ।”

भन्ते : “व हे भभिगु आचरणं याना ला दायुके माल ति ।
 उके भभिगु आचरणया फल भोगे याय माः ।”

तिहां अथाय ध्यं ब्रले छला छेयं चोर अममसात
 उकीक ल्कना च्वंगु दायुक्त । भन्ते नं धै विज्यात— “छेयं
 च्वंगु ज्वीगु मुख्य कारण नं बांमलागु आचरणं हे खः । छेयं
 सुं छहास्या नं बोलि बांमला, चाला बांमला धाःसा ल्काधु
 अरु ज्वी । सकसिगुं बानी भिसा व छेयं स्वगं ज्वी; स्वगं
 च्वंगु आकाशे मखु धन हे खः ।”

×

×

×

चित्ररत्न तिल्ल धाः । लें छपुं धःगु यानाः बहनी
 छेयं लिहां वे च्वन । ध्येबा दु, त्वनेत नुगः मस्याः । ऐला

ह्वनेगु बांमला घाइपि नाप त्वाय्गु वया बानी दु । वया
 लागि आचरणया छुं मुत्य मदु, ध्येवा हे सबैसर्वा । शील
 म्वाः, दां दय्व गाः । तर थौंकह्ने वया दकसिवे योगु बस्तु
 खः, थः हे अप्सरा थें जाह्य कला- रूपवति । वाच्छि न्हो
 चित्ररत्न रूपवतिया जाःले तक्कन । अले थःगु छेय् बिसिका
 हल । चित्ररत्नया रूप साप हे यो । चित्ररत्न वया शरीर
 जक, रूपवति वयागु ज्यान थें तुं ।

धे धे चुचू कला लुमंका चित्ररत्न छेय् वै च्वन । भती
 ऐला फूगुलि थौं भचा ह्लापां छे वै च्वन । छेय् ध्यन । थःगु
 कोठाय् मत च्याना च्वंगु खनाः थः कलानं वयात पिया च्वन
 घका चित्र मुसुक्क ह्लिल । थः कलायात 'तेज्जु' याना थारा
 न्हुके घका भती तथा चित्ररत्न विस्तारं छेय् दुहां वन ।
 थाहां वन । कोठाय् दुने कलाया सः ताय् दत- "छि मदय्व
 गथे ह्याइपु स्थूला जित ?" पिने ऐला गुलु भाःत मक्क जुल ।
 कलाह्यं थःत घाःगु घका च्वन । तर अबले हे लिसः नं ताय्
 दत, तर मिजंहास्या सलं- "जि नं ला छ बिना च्वने
 मफुनि !"

चित्ररत्नया कसंग वन । जिरिग जुल । काचाकाचां
 तमं खापाय् प्यंकल । ढोका छ्यातां चाल । दुनेया दुश्य-
 अष्टव्यष्टह्य थः कला पासा शेखरचा नाप च्वं च्वंगु-छलंङ्ग
 जुल । चित्ररत्नया ऐलाया नशा गायब जुल । तमं मिखां
 छुं मखन । इतुतुतु वना शेखरया लप्पू ज्वना लुचुकक ल्हन-

बँय् ढेंग वस्वात । प्यथु न्याथु लाकामं च्वात ।

हल्ला खल्ला ताय् दया जलः खलः सकलें कोठा पिने
हल मुन । शेखर मछाला छ्योँ व्वछुना हूले घ्वात्तु मुत्तु
घ्वा घ्वां ह्लिप्यँ सुच्चुका क्वीच जुल ।

चित्ररत्नं कलाह्लासित कोप दृष्टीं स्वल । काचाक्क
सपः ज्वना जँधुली लाकामं च्वात । दाय् फक्व दाल । म्हुत्तु
ह्लाय् फक्व ह्लात । कक्कु तिना, लुत्तु लुया छेली पिने वाय्
हल ।

रूपवतिया हालत पवगित सिबे व्व ह्यँ । पवगिते
पवनाःसां नय् दु । वयात पवने बीगुला गन, खँ पिं धाक्वस्यां
थुकलं बीगु, लाछी वलकि खापा तिना हैगु । थः छेँ व
थःथिति पिसँ नं सुनानं दुमकाः । गाँ छगुलि वया बदनाम
चरित्रया चर्चा जुया च्वन । ह्लि छह्य मिजं फेरे याय् माःगु
खँ नं सकस्यां सिल । रूपवति वलकि सिटी प्वोपि गुण्डातसें
वंत चूलाक नं मस्वल । रूपवतिया गन बने, गन च्वने, छु
नय्, छु त्वने जुल । मनुते दुःखया अवस्थाय् सुखया क्षण
लुमनी । रूपवतिया नं थःगु छेँय् मां बौया छ्यने प्याखँ
ल्हुया न्ह्यँपुक च्वँच्वनागु लुमंकल । माँ बौ नं गंक गंक
शेखरचा नाप ध्यवाया लागि पैनं वैगु लुमंकल । लच्छि न्ह्यो
थः व्वेहेँ याउंक शहरे समेसया कला जुया साहुनी जूवंगु नं
लुमंकल । अले थःगु अवस्था खना थः थह्यँतुं कपाः दाल ।

समेसं अपायच्च बालाहा जूसां छाया वैत मयेकुसे गुणवत्तियात्
येकल घंगु खं वं बल्ल ध्वीकल ।

छथाय पुखली लः त्वं वन । पुखली थःगु ख्वाः खना
कसंग वन । गन वन वयागु अपायजि बालागु रूप ? वया
घमण्ड दूगु सौन्दर्य ? वया ख्वाःला तिसिनातःगु कम्मि थं
ह्ये ह्ये कूं, सं फुक्कं च्यान्नाया वें डी डी चि, मिखा तूं थं
गाः गाः वं . . । थः रूपवति मखु कुरुपवति जूगु खना वया
जुनः हे तज्याइथे च्वन । वया अपायजि तःघंगु रूप घन
मन्त ।

हरेश वया, निराश जुया वै च्वंहा रूपवतिया ह्यायपने
बुने विहारे भन्ते नं ख्यंका च्वंमु उपदेश दुहां वन । भिक्षु
घर्मालोकं घे बिज्याता च्वन—“... .. उकें जि मक्कों घाय
धुनकि शील हे मनुतयूत मद्रेकं मगाः । मोक्ष व सुख बीगु थ्व
शील घन रूप घन व ध्येबा घन सिबें श्रेष्ठ । ध्येबा व रूप
स्व्याबल्लेयात है मखु । याकनं फुना जनी । तर शील घनं
कीत जीवनभद्र त्वःली मखु, ल्यू ल्यू वै च्वनी; कीत बजे
आई, कीत सम्मान बीकी । रूप दु, घन दु, फुक्कं दुहा तर
शील मदुस मनु नस्वाः मदुगु स्वां समान खः । उकें शील हे
ह्यासां माः । अले त्विनि रूप व घनमा महत्व है...”

अन्तेया वचनं रूपवत्तिया मिखा लःलः धाल ।
मन्नातप जुल । न्होनेसं चंगु प्रःदाने थःगु ख्यो दे दे
न्याकल ।

×

×

×

कला पितंसां निसे चित्ररत्नया नयगु त्वनेगु छं होस
 मन्त । थः कला नं हे धोका व्यूबले व ला बा की बने सरय
 काःगु सिमा कोदला ह्लाःह्य थें जुल । दुःख तंकेत वं यक्को
 कोशिश यात । ऐला त्वनेगुलि थःगु फुककं घन फुकल । लिपा
 ध्येबा नं फुत, छेँ बुँ ऊर्वाय् जुल, पासापिसं नं वात । चित्र-
 रत्न वेँ जुल । गुबलेँ कलायार्ते लुभंकीगु, गुबलेँ कलायात
 सराः बीगु । गुबलेँ पासापि खना घचाइगु, गुबलेँ ध्येबा खना।
 गुबलेँ ऐलाया लामि वेँ थें हालीगु, गुबलेँ ऐलायात म्हुतु
 ह्लाइगु । मस्तसेँ वेत अप्पां कयकीगु, 'हे वेँ च्ये च्ये' याइगु ।
 अन्ह ! सकस्यां खन व्र मांया चित्रत्ता वेँ न्हाबलेया
 ज्ञागि क्षान्त जुयां च्वन- पुखुली न्वब्बाना ।

Dhamma Digital

हिरी

सुमां गुजुं स्याय्हात्वा हे तिति, तर थः अजुया पाले
 निसेंया ऐला त्वनाः घे घे च्चीका ज्जीगु गुण वम्राके नं दय्
 धुंकल । बहनी जुलकि सी सी घाः। थौं नं बहनी जुल । सुमां
 गुजुंया थौं नं पलाः थाते मलाय् धुंकल । लँ छपुं थःगु याना
 घे घे चुचू बःबः काकां ग्वारा ग्वारा तुतू बल्ल थःगु छेय्
 थ्यंकः वल । मफू मफु तले भुतुली थ्यंकः वन । कलाह्यस्या
 न्ह्यो कुकु कुकु वेकाः थःगु पुलि हे स्वकः भागिवाय् धुंकल ।
 भातह्य वल । धिचिक्क सुकुली पयतुत । कलाह्यं जा ताना
 बिल । भातह्यं न्यन—“छं नय् धुनला ?”

“मनेनि । गथे नय्गु, छि हे मभपिकं ?” कलाह्यं
 लिसः बिल ।

“बुढी ग्व ले ?”

“ताउत छांलाय् मफु । नयाः छँ बिज्याय् धुंकल ।”
 कलाह्यं घाल ।

भातहा जागे जुल—“हँ ! प्वाथे दुहा भौयात ज्या याका: थ: मज्जां चँ वनका मखुला व बुढी ? जि हे जा मनैन, जित मप्युसें धारेयाय् धुंकलका मखुला वं ?”

सुमां गुर्जु तत:सकं हा:गुलि बुढीहा माहा नं थाहां वल । मांहा व:गुला सुमां गुर्जुयात दोँया न्ह्योने लापा थाय् थें जुल । फन गर्जे जुल—“हे बुढी ! गुलि बढे जूगु छ हां ? छेँय् छुं ज्या नं याय् म्वा:ला ? सुंक तया नकेतला थ्व छेँय् तैतैगु मखु छंत । ”

मांहां तीसकं लिस: बिल—“थौं कपा: स्यात, याकनं चं वना । छ दुहां वैगु लिबा:; गुबेत पीगु ?”

“जि यो बले दुहां वैका, मप्यु सें गाइला ? थ्व छेँय् च्वं च्वंसिनि जिगु हुकुम न्यने मा: । जि कमेयाना नका तैगुलिला छ बुढी थौं सास: ल्लाना च्वने फूगुनि । ज्या याय् नं मा:गु मखु, अज्ज जि नाप जवा:सवा: या: वैगु । हुँ छ थ्व छेँय् च्वने मते । आ थत्थें पिहां हुँ ।” ह्याउँगु मिखा त्रत:खेक कना म्हुतुं ई हे बुतु बुतु वेक गुर्जु जागे जुल ।

न्ह्याबलें होसहे थाते मलाक त्वना वैगु, छेँय् त्वापु याइगु, जलाखलात नाप मं फगडा याइगु जूगुलि सुमां गुर्जु सुयां मयो । लज्जा सरम घैगु सुमां गुर्जु भ्या हे मस्यु । थौं फन तच्च:गु काण्ड ज्वी त्यंगुलि कलाहां भातया ल्ला ज्वना सम्फेयात— “छु पह घैगु थ्व छिगु ? लज्जा घैगु नं

मदुला ? कर्तपिसं छु घाई काः ? मांयाति नं पितनेत
स्वंगुला ?

दन्के जुया च्वंगु मी लः तःसां छ्वे घयाथे सुमां
कुर्कुया तैया न्ह्यीनि थःकसांया खं नं विष ये जुल । कलाह्य-
सित्त च्वत्यकं घ्वासाः तं दिक्कल-“हालि मते छ । छे नं थःगु
केवसेः थ्यकूं च्वासा थःछेय् गेह्हे जू वने न्ह्याःसा जक हाःवां।
छ्वे बी छंत नं लाकामं च्वासा ।”

कलाह्य ग्यात, खल । छुं सीप लगे मजू । जेलिः
खलः सकस्यां ज्यानं स्वःवल, तर सुं नं ल्वापु छिने याय्त
मवं । बाःवःगु खुसि पनेत्त सु न्ह्यचिली ? मांहा खल,
क्षमा पवन, दया पवन । तर नाय्या न्होने म्ये खे ये । फन
केन छ्वो मी ध्यो ल्वी ये । मांहासित्त केक्कु तिना लुखाय्
पिने वाय् हले । घोक्रेयाना छ्वेत । स्वे च्वंपि जलाखलापिसं
चच, चच याते, मांहा खना दया वन, काय्हा प्रति ते वल ।
तर सुत्तानं विरोधयाय्गु आत याय् मफु ।

मांहा पितना काय्हा तले थाहां वन । स्वाउंस्य
च्वने धुकूगु जाव्व न्ह्यच्यात । ध्याक्के कलाह्य भुगुलुं च्व
वन । जा नै च्वंहा भातहां अडेघात-“ध्यो तम् हि हुं, नयागु
सुख मन्त ।”

मफु मफु कलाह्यं सः पिकाल-“ध्यो हे मवु ।”

भातहां ततःग्वःभु मिखा कना घाल-“दुने बत्ताय्
ते तयागु छु छंगु छ्यो लाः ले ?”

{६७}

कलाह्यं ग्या ग्यां धाल- “जगतदाइया ध्यो तैथकुगु
कह्लेका: वे धका ।”

भातह्यं आदेश विल- “जगत चिगु ज्वीमा, वया
अबुयागु ज्वीमा ।खुरूक्क तय हि हूँ ।”

कलाह्यं साहसयाना धाल- “कह्ले जगतदाइ यात छु
बीगु ले ? लाज हे मीगु ज्वी, इज्जत हे वनी । विश्वासं
त्व:ता थकूगु चीज !”

भातह्यं जंगे जुल- “लाज साज मस्यु जि । म्वातले
मोजयाय्गु का । सी धुंका ध्वं नं नय्मा खिचां नयमा छु
वास्ता ? थ: म्वा:सा इज्जत दु मखुसा मदु । कया हि हूँ ।”

कलाह्यं ग्या ग्यां ध्यो कया हल । मांह्य पितंगु घटना
ला छुं हे मखु थें च्वंक सुमा गुजुं माक्कुक्क ध्यो जा प्वाथे
स्वथन । जा न नं गुजुं धाल- “छेय् ध्यो नं मदय् धुकल,
जाकि नं न्याय् माले धुकल । भत्ती नं दां पुले मानि । ध्येवा
मह:सा कह्ले तिसें त्वंके मखु धै हल । थ:याके दां मदु ।
जि स्वेला की बाहायागु आगंधो छह्हा भी दुसा धा: धा:गु पुरे
ज्वी ... !”

आगंधो ख्वीगु खँ न्यना कलाह्यं कस्के जुल, ग्यात ।
जि जक ज्यूसा थ:गु ह्याय्पं प्वा:ती मास्तेवल, भातया म्हुतु
प्वा तिके मास्ते वल । कलाह्यं तोकेयात- “अथे नं धाय्
त्य:ला ? आगंधो ख्वीगुला विचा: तक्कं वेके मत्यो । कतपिसं

स्यूसा गथे ख्वा क्यना ज्वीगु काः ? सीगु बरोबर ज्वी । आ हे ला छ्यों घस्वाकाः ज्वी मफय् धुंकल...”

भातहा हक्कल- “हाले मते । मिसा जान्या ! आमथे हे मिसात नकि ज्वीगुलिंला छेँ ध्वगिक स्यनीगुनि । ध्यबा दुसा सुनां हेपे याई घका ? आगद्यो कीसं हे काःगु घका तोकेयाना नं ला घाय् के मखु, झंका जकं याई । याके ध्यु शंका, कीगु छु बनी ? आमथे लाज इमानया खँ ह्वाका च्वंसा गुबलें नं गतिलाई मखु । कतपिसं घाई ह्वाई घका लज्जा तै च्वंसा ह्वा म्हुतु नं चूलाके म्वाल का । आगं द्यो कीसं हे पुजा याय्गुला खःनि, उडेयाना ह्युत छु थाक्वो ?”

भातया निश्चय न्यन्य कलाया नुगः धुकुधुकु मिन । ग्याना बल । ह्य प्यारा प्यारा खात । तर अयनं वं भात यात रोके याय् मफु । धुंयागु खँ च्वलेचां गथे विरोध याय्गु ?

× × ×
 न्हाबलेंया थें सुथे पूर्व दिशां लुं वर्णगु सुपांय्या दथुं मुसुं ह्वालाः सूर्धोनं ख्वाः क्योबल । सूर्यया जाले प्योखँ ल्हु ल्हुं ऊंगत म्ये हाला हल । भिक्षु घर्मालोक बिज्याना च्वंगु विहारे नं चहल पहल जुल । विहारे मनुत यक्को वै धुंकल । थःहे कायनं पितंह्य गुरुमांजु नं न्हाबलें या थें विहारे बल । ह्यिगः बहनी छेँनं पितने धुंका वं ख्व जक ख्वया छगु फलेचाय् चा कटेयात । थौं नं विहारे वं सुं नापें खँ म्हाः ।

चक्रकंगु ख्वाः जुया बिज्याना च्वंहा भन्ते बिज्यात ।
 थःगु थासे पयतुत । पञ्चशील प्रार्थना जुल । वयाँ लिपा
 धर्मदेशना जुल । भन्ते नं घया बिज्यात—“उपासक उपासिका-
 पि ! थौंया धर्मदेशनाया विषय खः, ३ गूगु सप्त रत्न धन-
 हिरी धन । गथे शील आवश्यक जू, हिरी धन नं अथे
 हे आवश्यक जू, छाय् धाःसा शीलयात बचेयाना तैगु हे हिरी
 धनं खः । हिरी धैगु मभिगुज्या याय् बले बैगु लज्जा खः ।
 मखूगु ज्या याय् बले कतपिसं धाइ ह्लाइ धका लज्जा बैगु हे
 हिरी धन खः ।

“खः, लज्जा व सरम अपो ज्वीगु बांमला । तर
 मभिगु ज्या याय् न्ह्यो लज्जा व सरम मदय्कं मज्यू । की
 समाजे च्वने माःपिके समाजं धाइ ह्लाइ धैगु ग्याः पह दे, लज्जा
 दे । थ्व हे लज्जायाना मनुत कुकर्म याय्त लिचिली । थ्व
 मभिगु ज्यायाय्त वैगु लज्जा वा हिरी धनया कीगु जीवने
 तःधंगु भूमिका दु । थ्व धन मदुपिनि शील बांलाइ मखू ।
 लज्जा सरम मदुपिसं थः यो यो थे मभिगु ज्या याई बले
 उकिया फल नं भोगे याय् माली, प्रायश्चित्त याय् माली ।
 सकस्यां निन्दा याकाः, हिन जुयाः, तिरस्कृत जुयाः, हेपे-
 याकाः, बांमलाक भवाना च्वने माली ।

“म्हुतुं छाक्क धाइगु सिबें अप्पो स्याक्क धाःपाः
 याइगु हतियार मेगु मदु । कतपिसं खँ ह्लाय्काः समाजे भ्वाय्
 साप थाकु । कतपिसं निन्दा याकाः भवाना च्वने न्ह्याःपिनिगु,

घाइ ह्लाइ धैगु लज्जा मदुपिनिगु जीवन सुकू चिनेत व सिमई
हाय्त जक होगु स्वां समान खः; थुजोपि मनुत मय्त जक
म्वाना च्वंपि खः, म्वाय्त नै च्वंपि मखु । छीके समाजं घाइ
ह्लाइ धका लज्जा दय्माः समाजे बदनाम ज्वी धका सरम
दय्माः ।

“छीसँ ह्वी न्ह्यो, स्याय् न्ह्यो, व्यभिचार याय् न्ह्यो
लज्जा दय्केमाः; मखूगु खँ ह्लाय् न्ह्यो, चुगलियाय् न्ह्यो,
कतपिनि नुगले दिक्क खँ ह्लाय् न्ह्यो, माःगुं म्वाःगुं गफ
याय् न्ह्यो, समाजं छु घाइ धका विचा याय्माः; कतपिनि
घने लोभ याय् न्ह्यो, तँ पिकाय् न्ह्यो, मखूगु विचारे लाय्
न्ह्यो सरम दयेकेमाः । समाजया म्हुतु प्वाःतिके कै मखु खः ।
माःथाय् नं म्वाथाय् नं समाजं टोके याई, ध्व नं खः । भिगु
ज्या याय् बले समाज खना ग्याय् नं मज्यू, तर मभिगु ज्या
याय् बले समाजया डर अवश्य माः । यदि सकसिके मभिगु
याय्त लज्जा सरम मंत धाःसा व समाजया अस्तित्व दे मखु,
ध्वगिक्क स्यना वनी । मछ्वाः पह मदुहास्यां मभिगु ज्या याई,
अले सकस्यां मयेकाः इवह्यंकाः अपमान याकाः म्वाना च्वने
माली...”

भन्तेया उपदेश न्यँ न्यं श्रोतातय् मिखाय् हिरी धन
मदया कुकर्म याःपि प्याखँ ल्हू वल । बाखँ न्यना च्वंहा
आनन्दरत्नया फ़स्स लुमन— ‘अखुनु चःबिया लीटा खूहासित
‘कय्च्वं सकस्यां निन्दा याःगु ! मस्त वया ल्यू ल्यू “हे लीटा

खुँ- जाःगु कि मजाःगु ?" धका चिस्लाय् दें दें लापा थाना
हाःगु ! थोंकह्ने व खुँ छेँ नं पिहाँ तक्कं वे मछाः ।'

अखुनु तिति बिहा मजूनिहा मय्जुया भंगः तग्बः
जूबले गयच्चं हल्ला खल्ला जूगु ! छन्हुला ग्वारा साहु व व
मय्जु निहा कोठाय् च्वं च्वंनु हे भेट्टेयात । अहो ! गय्च्वं
लाय् लाम् बुया गिजेयाःगु अमित्त अवसे ! बुढाला स्वाःपाः
सुचका कुईच्च जुल, २ ला ३ ला छेँय् हे बाराय् च्वन । मय्जु
अनं बिस्यू वना मेथाय् च्वंवन, लिपा मचा ववकाल । अलेला
फुन हे चर्को ज्वीक गिल्ला यात । "मचाया ला चिसवाः
वःला, हे मचा लसि !" धका यक्कोस्यां हाय्कल । आखिरे
मय्जु मछाला गामं पिहाँ बने माल । थ्व घटनाला स्यूपि
सकस्यां लुमंकल ।

दिनांचा ज्यापुं थः माःगुं स्वाःगुं वकंफुस्कुलुगु खँ
ह्लाइहा जूगुलि थःत 'ज्या मदु खँ सः चो' धका पदवी ब्यूगु
रुस लुमन । मखूगु खँ ह्लाइहा व चुगलि याःज्वीहा गांया
कुख्यातहा 'फत्ताहा भाजु' नं सकस्यां लुमंकल । गांया सुधां
थेकोह्ने, छावक खँ ह्लाय्गुलि फस्ट क्लासहा कृषि शाखाया
अफिसर नं लुमंकल ।

कतपिनिगु चीजे जक लोभ याइहा तसिचा वलकि
सकस्यां थः थःगु माल ताल त्वप्वीगु खँ लुमंकु लुमंकु छह्
निहास्या हिले मास्ते वेकल । न्हाथासं तँ जक चाइहा
खूगुलि मणेशचिथा बुढा ज्वी धुका नं आःतक्क कला

चूमलाःगु खँ देवनारां नं लुमंकल । थुकथं विभिन्न मनुतसें
विभिन्न कल्पना यात । तर छगु बिचाः सकस्यां जोडा । व
खः- 'यदि लज्जा व सरम दूगु जूसा अपि समाजे बदनाम
ज्वी मखु खँ ।'

ध्याक्वे लाक्क सुंक च्वना च्वंहा गुरुमांजुया धाःसा
थः काय् सुभां गुर्जु या पह लुमंकु लुमंकू सुकुसुकु ख्वे वेकल ।

भन्तेनं कना है विज्याना च्वन- "...थुकथं हिरी घन
अति आवश्यक जू । गथे बांधं खुसियात बाःवेके बीमखु, गथे
देशयात सेनां रक्षायाना तै अथे हे शीलयात हिरीं रक्षा याना
तै । हिरी मंतकि शीलया छुं मू दै मखु । गुह्यस्या लज्जा
दैमखु वं मभिगु ज्यायायत् लिचिली मखु । न्याबलें हिरीयात
थःगु मभिगु कर्मया विरुद्धे रक्षक धका लुमंकाति । थःगु
चरित्र थुलि बांलाका ति कि कतपिसं निन्दा याय् थाय्
मदय्मा, निन्दा याःसां लोकं विश्वास मयाय्मा । मभिगु ज्या
यात धाःसा ध्येबा दुह्य ज्वीमा, ऐश्वर्य दुह्य ज्वीमा, रूप दुह्य
ज्वीमा, नां जाःह्य ज्वीमा, समाजं जरूर नं तिरस्कार याई ।
समाजे बदनाम ज्वीगुलि बचे ज्वीगु घन रूप मखु, बरु हिरी
घन खः । हिरी घन दय्केगु खःसा मभिगु ज्या याय्गुलि
लज्जा दय्कि, सरम दय्कि । की अप्पोस्यां येकाः म्वाय्नु-
थुकथं म्वाय्नु कि की सीबले नं सिं पें चिनीह्यं तक्कं नं
निफुति ख्वबि हाय्के मा...."

बाखँ भवचाल । सकलें हरुहरु दन । गुरुमांजुया छेँ

लिकक च्वांहा छहास्यां गुरुमांजु खनेसाथं वैथाय् वना सहानु-
भूति प्वंकः वन । अले छु मानि ? सुइ मि फेले जूथे गुरुमांजु-
यात छे नं पितंगु खँ सकस्यां सिल । सकस्यां च्च च्च यात,
काय्हा सित व्वःबिल, मांहासित करुणा तल । 'आः छु
याय्गु ?' 'गन वनेगु काः ?' धाल । हल्ला भन्ते याथाय्
तक्कं ध्यन । सकस्यां सल्लाहयाना दान वैगु वस्तुत नकेत
बीगु निर्णय यात ।

मनुत गुरुमांजुया हूले लाना च्चंबले लाक्क हे छहा
उपासिकां तीजक बुद्धया न्होने च्याका तःगु वहया देवा
वःगु ढकीले स्वधन । छहा बुढां खना चिल्लाय् दन—"हे !
छु यानागु आम !! नकतिनि हिरी धनया खँ कन, आःहे
हिरी धन मदय्का देवा उडेयाय् त्यनाला ? मच्छाः नं
मजूला ?" सकस्यां मिखा उखे हे वन । उपासिकाया ढकीनं
बह देवा पिहाँ बल । सकस्यां वैत न्वात । उपासिकाया ख्वाः
ह्यार्से च्चन । गाप्पः नं ख्वाः त्वपुया दुरूरू विहारे पिने
बिस्यू वन ।

लिककसं तैतःगु कतपिनिगु ढकीनं धनमायां तीजक
ह्हा ताहाकः यानाः आम्होराचा उडेयाय् त्यंगु, देवा ख्वी
त्यंहा उषसिकाया बेइज्जत जूगु खना ग्यानाः सुतुक्क ढकीले
सुं आम्होराचा कुतुकल । वयाके ख्वीत मच्छाः पह बल, लज्जा
बल, सरम बल... हिरी धन बल ।

×

×

×

“लज्जा व सरमं यानाला कीगु समाज विच्छडे जुवा च्चंगु नि । जले हिरीयात धन घका गथे घाय्गु ? लज्जा व सरमला समाजया कुरिति खः ।” आनन्द रत्नं धाल ।

“भभिगु ज्या याय् बले मछालेगु हे हिरी खः, लाः लाः थाय् मछालेगु हिरी मखु । माःथाय् म्वाःथाय् मछालेगु पक्षे जि नं मखु । मिसा तय्त स्वतन्त्रता हे मब्बुसे पर्दाया दुने तथा तय्गुला समाजया कुरिति खः ।” भन्ते नं धाल ।

भवा सुं क लना आनन्दं न्यन- “घोब्बा व गघाया बाखं थें तुं सकसिगुं म्हुतु प्वाःला तिके फंमखु । न्हाथे हे भिगु ज्याः याःसां मनुतसें खं ह्ला हे ह्लाई ।”

भन्ते नं लिसः बिल- “ठिक धाल । सकसिगुं चित्त सुनानं बुठेघाय् फं मखु । उकें सकसिगुं मखु, यक्कोसिगु चित्त बुठेघाय्त स्वे माः । अज्ज सत्यया पं लीमाः । सत्यया जागी लज्जा त्वःतेमाः । सत्यगु ज्यायाय्त मछालेगु हिरी धन मखु । उकें क्रान्तिकारीपिं भिगु ज्या याय् बले निन्दायाई घका मछाले मज्यू, यथे मछालेगु हिरी मखु, छाय् धाःसा वं सभिगु ज्यायाय् त्यंगुला मखु ?

“हिरी विना मानव समाजया कल्पना तक्कं याय् फं मखु । कतपिनि न्हीमे बदनाम ज्जी घेगु सरम मन्त धाःसा योद्दास्यां यो योगु घ धा धाल धाःसा समाज कुकर्मया रणक्षेत्र ज्जी । समाजघात हिरी उलि हे आवश्यक जू गुलि सूर्ययात जः

आवश्यक जू, मुलि रवयात सल आवश्यक जू... मुनि
जीवनयात ज्यान आवश्यक जू ।”

×

×

×

सुमां गुजुंया सिना बनेगु ति हे ध्यन, सिना वंसा
बहु कल्याण धे च्वन । सकस्मां ना ना तश्ह नं निन्दा
याइगु, अपमान याइगु, गिजे याइगु । व सुयां न्होने छ्यो
धस्वाका उवी मफु, सुनापं मिखा चूलाके मफु । पिहां वंसा
सकस्यां गिल्ला याइगु, खुसुर पुसुर खं ह्लाइगु, स्वः वैगु ।
पासापि सुं मद्दु । गुनुगुनु बदनामया मि छ्वै च्वंगुला यक्को
दयधुंकल । मांहां पितं बले दन्कै उवीक हे छ्वल । अज्ज
आगंछो खू बलेला थुलितक बदनामया मि छ्वल कि अमिगु
परिचार हे व मी छ्वै वनी थे जुल ।

अखुनु सुमां गुजुं थःहास्यां छाःथेतुं आगंछो गायब
याना बिल । सकस्मां तंहा आयछो मालेगु सुरु वात । पूजा
याइहा जक मखु, ह्लापां मिसं चाला नं वामलाह्य जूगुलि
सकस्मां सुमां गुजुंयात हे शंका यात । थकासीला वःसु शंका
सुमां गुजुंया न्होने हे ध्येकल । अबलेला सुमां गुजुं मि जुल,
चकाली नाप घोर घमासान चले जुल । आखिरे सुमां गुजुंया
छेव तलासि कायगु निर्णय यात । वैगु छेव पुत्तु प्वीका
स्वल । गनं दे ? खुं नं खुयागु सामान ह्लाते ते ते ला ?
ओ ल्मीके हे मफु । सुमां गुजुं रुन हे धक्कु त्वःता पुत्तु पुत्तु
हाला जुल—“माःसां म्वाःसां वेइज्जत याः वै । इज्जत मद्दुला

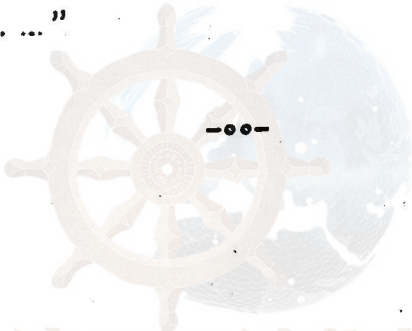
कतपिनि जक ?" वासपवास याः वंपिनि भुयु चःति तिकि
दन ।

'खुँया दाढी सिन्का' घंथें तुं सुमां गुर्जुया भुतुलीं
द्योया किकीपा छपां लुया वल । घाक घक्कु त्वःता च्वंह
सुमां गुर्जुयात पाता कसे यात । स्वहा प्यहास्यां च्वात । मले
बल्ल अगुचिया दुनें द्यो पिहांवल । खें पिहां वनकि थःगु हे
बाहाया बेइज्जत ज्वी घका सुमांचित ज्वंका मछ्वः, बरू
बाहालं पितना हल ।

खें न्हावव हे स्वथने घाःसां गुबले स्वथने फं ?
समाजया चलन हे खः— प्रशंसा जूसा चिसकं याय्गु, निन्दा
जूसा चि मल्ला ल्वाक छ्यानाः तस्सकं याय्गु । सुमां गुर्जुया
कुकर्मंत घाक्व दुरूई लः फैले जूथें फैले जुल । बहिदारया ज्या
याना च्वंह सुमांचित अनं गलहत्ति नका हल । ज्या माः
वन, तर ल्वीके मफु । थःगु आगंचोले हे ह्लाः तःहाक याइह
कीगु द्यो नं चोत्ता याई घका भ्यानाः जय्मांपिसं सुमांचित
वाना हल । जयमां मन्त, दक्षिणा मन्त । ध्येवा मद्गुलि
भत्तीं स्वाहानें कुतका हल । सुमां गुर्जुया गन वने गन च्चने
जुल ।

लखे डुवे ज्वीव तिनि लाल काय्गुया महत्त्व द्वी ।
थःत प्यखें तिरस्कार याःबले तिनि सुमां गुर्जुया होस दत,
'हिरी' गुणया महत्त्व थुल । समाजया डर गुलित माः घैगु कं
चाल ।

थो नं ज्या ल्वीके मफया वै च्वंहा, स्वनु तक्क छा
 लाःहा सुमांचिया पलाः हे छी मफुत, भ्वाक्क छमा सिमा
 क्वे पयतुत । थःगु दुर्दशा लुमंकु लुमंकुं थःगु पापया प्राय-
 श्चित्त व भूल श्वीकारयाय्गु वं निर्णय यात । मांहा लुमना
 वल । भिगु जीवन हनेगु वं निश्चय यात । मांहा सित नं
 लित हया बांलाक पालेयाय्गु पक्का यात । थःगु कुकर्मखना
 वाक्क वःहा सुमां गुजुं थःतुं सुकु सुकु ख्वल । वं चाल-
 “यदि जिके समाज खना लज्जा दूगु जूसा थ्व दुर्दशा ज्वी
 मखु खै”

Dhamma.Digital

ओतप्प

हिरादाइ थों नं निराश जुया छेँय् लिहाँ वल ।
जागिर देला, ज्या देला धका चाःहुला च्वंगु गुन्हु दय् धुं'कल,
तर असफलता जक ह्लाते लात । गाउँ फर्कैया सदस्य जुया
भुडि हे इसि इसि धाय्क मोजयाना च्वंगु, गाउँ फर्कं राजि-
नामा बी माःबले भुडि सुकू चि । ज्या माले थाकूगु जमानाय्
आखः यक्को मसःह्य हिरादाइयात गनं ज्या ल्वी ? थों कल्ले
हिरादाइया ज्या मदया क्वेँ क्वेँ हाः । छेँया अवस्था स्यना
वना च्वन । छेँय् दुहाँ नं वने मास्ते मवः हिरादाइया, कलाःनं
पिरे याइगुलि । साया घाः कोखं मस्यू धैथेँ हिरादाइया गुलि
आथु आथु घाः घैगु कलाह्यस्या वास्ता नं मदु । एब माल,
एब माल धका पिरे याय्गु हे कलाया कर्तव्य ।

मफु मफु पलाः न्ह्याका छेँय् वन । थचक्क लासाय्
अयतुना तःहाकगु कसुका छक तल । कलाह्यं न्यन—“गनं
ज्या ल्वीके मफुला थें ?”

भातह्यं लिसः बिल—“एव ! गनं दे ? दक्षा हे मभि
थोंकल्ले ।”

कलाह्यं धाल-“अप्सा छु यायु का ? वोचिस्त
 स्कूले नस्यु छु वाय्त हं १५ तका दां मवयकं मगात वका
 हासा च्वन । जि नं म्हूगु पर्सि छत्वा मन्वासं मजी धुंकल
 जिमि क्येहेया म्बेले वनेत ।”

भातह्यं धाल-“आसेमिले ! बांलागु ज्या छगू निला
 चूलाके ।”

कलाह्यं धाल-“गुबेत पिया च्वनेगु । म्बे सिघे धुंका
 पर्सि सिनेगुला ? मेपिनि म्बे पत्ति फेरे याई, जि व हे छत्वा
 पर्सि न्याकः सिने धुन । आ नं वहे सिनावन कि छु घाई
 काः ?”

भातह्यं छु मघाः । सुंक न्यना च्वन । कलाह्यं
 हाकनं धाल-“केयू तय्त घ्यो नं पवी धुंकल । दुरु बी
 हैमस्यां नं घ्येबा हचि घेच्वंगु आः खःला ? लासाय् तन्ना
 पुलां ज्वी धुंकल ; म्हूगु छपु न्याना हि घका म्हूतु हे स्याक
 हाला च्वनागु गौन्हु दय् धुंकल ।”

भातह्यं धाल-“जागिर दुबसे ला छं घाः घाःगु पुरे
 मयानानु मसु थें । बाँकह्ने थः नय् स्वनेगु हे चूलाकेव घो घो
 जुआ च्वंबले भचा आसेमिले ।”

कलाह्यं रुन तस्सकं चर्के जुल-“गोन्हु पीगु ? बी
 चित लें माल घका डिपि याना च्वंगु ह्नामपं स्याय् धुंकल ।
 गिताचीं ऊन हि छंत स्वीतर थाना बी, वका घाःवेच्वंगु
 दिक्क हे ज्वी धुंकल । वा वेबले ववीगु छु महुं, कुसा च्वाः

न्याना हचि घा घां म्हतु हे स्याय् धुंकल । उखुनु कयागु जाकिया घ्येबा हचि घका भाइदाइचा ह्ति ह्ति हाः वैगु, कपाः हे स्याय् धुंकल । थःह्यास्या छेँया तंता छुं फय्म्बाः, याउंस्य च्वं । जि जुलं छेँय् च्वनेमाः, फुक्कं घुकि न्यनेमाः ।”

“जि नं ला कोशिश याना च्वनागु खःनि । पिने वना कमेयाना ह्य् गुलि थाकु घंगु मिजंतसें जक स्यू । मिस्तेला भात पिसं घ्येबा सिमाय् खाना ह्य्गुथेँ घका च्वनीगु का ।”
हिवादाइनं हीं मीं चाया भचा तस्सकं लिसः बिल ।

“खः, खः ! सकस्यां कमे याना ह्याः छेँय् बी, खालि छित हे जक कमेयाय् थाकुका । उकेला जित अजः बत्ता छगः हे ह्य् मफेँ च्वंगु ज्वीका । थुगुसी टप छज्वः दयका बी घंगु छिगु जमान ग्व ? कतपिनि जूसा छेँया जहान घका गुलि माया याई । सीताचित्त वया भातं मोति माः दयका बिल । म्होग तिति नानी भाउजुं वया भातं दयका ब्यूगु घका हेराया टप वयन- ज्वाला ज्वाला च्वंगु । उखुनु म्वेले सानु साहुनीनं गुलि फः फः घाःगु पसि सिना वल- वया भातं न्याना ब्यूगु हँ । निलमैयाचिया गुलि आनन्द-भातम्हं वया नामे छेँ छखां न्याना बिल । ग्व, थन छेँय् घाःसा अजः बत्ता छगः नं है बीपि मडु ।” चर्को सःलं ह्ला संका कलाह्यं भाषण बिल ।

भातह्यं चीसकं घाल- “कतपिनिगु छु वास्ता ? कतपिनि छु याई, छु याई ? कतपिसं ताजमहल दयका बिल घाय्वंतुं जि नं दयके फेला ?”

“छेँया हामा जुसेँलि छेँय् माःगु फुककं पुरेमयासेँ
गाइ लाः ले ? मिजंहा खः । बत्लाः । ह्लाः तुति घेँ घेँ घाः ।
मनं खंसा न्हाथे याना नं घ्येबा दयके फु । ज्या यानाः
कमेयाय्गु छगू जकला उपाय मखु ।न्हागुसां जितःला
क्येहेँया भ्वेले वनेत न्हूगु पर्सि मदय्कं मज्यू । माँ बी नं
बिया छ्वः धाय् वंसा गुलि आनन्दह्य जि, घाः घाःगु पुरे
ज्वीगु खै । थःहे जिद्दो जुया थन वया, थ्व दशा फय् माल...”
थुलि घया फरक्क फहिला कलाह्य दुहाँ वन ।

हिरादाइया नुगले हे लाक्क मुगःलं छ्याःगु थें जुल ।
जवाः न्यना छ्योँ हे इन्न मिन । तें नं पिहाँ वल, ख्वे नं वल ।
छुं धाय् नं मफुत । खालि कलाह्यं घाःगु लुमना च्वन—
“... ज्या याना कमेयाय्गु हे छगू जकला उपाय मखु...”

× × ×

शुद्ध चाह्ले ! प्यखें मसानथें सुनसान ! बिचे बिचे
खिचा ख्वै हःगु ताय् दु । गां छगुलि घना च्वन । तर हिरा-
दाइया छति न्ह्यो वेके मफु । बहनी कलाह्यं घाःगु खें जक
लुमंका लासाय् फाटाफाटा पुला च्वन । मध्ये चाह्ले हिरादाइ
छेँय् नं पिहाँ वल । प्यखें छकः स्वल, अले ख्युं थासं सुरू
सुरू न्ह्या वन । मखमलिसाहुया छेँय् थ्यंका छकः छचा
ख्यरं मिखा ब्वल । प्यखें सुनसान ! की को हे हाःसः मदु ।
हिरादाइया ह्लाः तुति थुरूथुरू खाः, तर चःति नं स्वः स्वः
बी । वं च्वे ऊयाले छक मिखा ब्वल । ऊयाः चाः । थय्क

स्वल-सिमाय् मयाः वने फे थें च्वं । तर ऊयाबं बुहां वनेगु
वया आंटे मबो । हिम्मतयाना वं हे वने घका सिमाय् मय्त
तयार जुल । सिमा स्याराक्क मुरुक्क सन । हिरादाइया
चिमिसं ति स्वात । काचाकाचा सिमा ल्यूने सुल । बया
विन्नाः वल- 'सिमा सन । मनूते न्ह्यलं चाई । अने...जित
ज्वनी ।' हिरादाइया ग्यानाः ह्नुकुसं ति स्वात । मू हाः ह्य
दुगुचाथें ह्य पयारा पयारा खात ।

हिरादाइया मिखाय् खुं तय्त याईगु सास्ति लुमना
वल । ह्लापा थः मचाबले बौह्यस्या ह्यिचां छतका दां
स्वाहाय्कू बले ३ न्हू तक छें नं पितंगु...पाजुया कलम खूबले
थामे प्यप्पूंक चिनाः दाःगु, छेंय् जा मनकूगु...स्कूले सफू
खूगुलि वया पासायात ह्लाते पवें पवें वेक कर्त्थि दाःगु...
आदि लुमंकल । हिरादाइया ह्य हे सिरिंग जुल । हाकनं
लुमन- 'उखुनु पुलिसं खुंयात थुनां थुनां च्वोक लें दुच्छि प्यें
जक प्येंका यंकूगु, ऊयालखानाय् नांगां तया कोर्दां दाःगु...
मारादाइया छेंय् खूवःम्ह सित गय्च्वं सास्ति याःगु- सी नं
मफु, म्वाय् नं मफु, स्वाः छपां हिया हि; म्ह फुक्कं पवं पवं
गाः... । हाकनं लुमंकल- 'सी धुंका जन्म राजं खुं तय्त
चिकने ववफाइ धाःगु; ह्लाः पाली हँ, लाखः पी हँ... ।'

सँ फुक्कं लुमंका हिरादाइ साप हे ग्यात । बहनी हे
म्बो ल्ही म्वाय्क म्ह फुक्क निधुक्क जुल । ऊयाः गय्गु
आंटे मवल । भरू पबनाः नय्, थुजोगु ज्या याय् म्हाः' घका

मती तथा लिहां वनेत फरक्क फहिल । निपला स्वपला छी
धुंका हाकनं कलाया भाषण लुमन । दां मदै बले ज्वीगु
दुःख कष्ट लुमन । ध्येबा मदैबले सकस्वां हेपे माइगु बया
मिखाय् प्याखं ल्ह वल । हिरादाइया हाकनं साहस बडे
जुल । खू वनेत हाकनं सिमाब् वल । तर ऊबास्स मती वल
“...माहिलायात ज्वनायंकू बले गय्च्चं वया कला छाति
दायाः स्वःगु...जुजुभाइ ऊयेले नाःबले बमा कसा व मस्तसें
नय मखना नयच्चं दुःख स्यूगु-पवना पवना नयमाल, निम्ह
मस्त नं सित... अले, यदि जिमु ल्लाः त्वाथला बिलकि
छुमाय्गु ? ऊयालखानाब् यंकल कि गथे याम्गु ? दाजक
दाबा सितकि छु माय्गु ? जिमि कला व मस्तला अथे हे
नय् मखना सी नि.. म्हाः म्हाः स्वी छता म्हाः जि !” हिरा-
दाइतं लिहां वनेगु हे निर्णय यात ।

तर उबले हे लाक्क छपा ऊयालं मनू छम्ह सुतुक्क
पिहां वल । खिपते कुण्डे जुया ववाहां वल । छक प्यखेरं
स्वल । तर वं सिमाय् ल्यूनं च्वंम्ह हिरादाइ मखं । अले
हिरादाइतं प्वः छप्वः पाछाया तःम्ह व लुंयात म्हसीकल-
वैगु हे त्वाले च्वंम्ह मंगलचा धका । हिरादाई ऊन हे ग्यात ।
उकें सरासर छेय् स्वया लिहां वन ।

×

×

×

सुथे ! म्हाइपुसे च्वं । सकसें चं चं धाः । मनूत
चहलपहल जुया च्वन । जी हिरादाइ धाःसा किराश भावं

थुखें उखें चाःहुला च्वन । बं म्हिगः चच्छि न्ह्यो वेके मफु ।
 मखमलि साहुया च्याद्वया मालसामान तंगु हल्ला नं बं
 न्यने घुंकल । सुनां खूगु धका बं स्पू, तर थः माःगुं म्वाःगुं
 कंफटे लाई धका सुयातं मकं । वरू वया थः हे पश्चाताप
 जुया च्वन-छाय् बं म्हिगः खुया महैगु धकाः, मंगलचां ह्वी
 ज्यू, पाकु याय् ज्यू, बं जक छाय् आट याय् मफुगु धकाः ।

ह्वी मखना हीं मीं चाया च्वंम्ह हिरादाइ विहारे
 ध्यन । बिहारे दुने हूल हूल मनुत, दध्वी शान्तगु मूर्तिथें
 बिज्याना च्वंम्ह भिक्षु, व विहारया छखे पाखे सकसिगुं
 लाकां-कल्ल धाःगु, न्हू न्हूगु । लुं मदुसा लीसां ह्लाते
 लाकि घैथें जुल वैत । दोलंदो ह्लातं फुत्केजुया हीं मीं चाया
 च्वंम्ह हिरादाइचां लाकां छजु निजुसां ह्लाते थाकेगु विचाः
 वेकल । सुटुकक दुने वनाः लाकां दु पाखे कुने थचक्क पयतुत ।

भिक्षुं धया बिज्यात-“धर्म पासापि । धों जि ४ गूगु
 सप्तरत्न धन - ओतप्प धन - या बारे कने त्यना । मभिगु
 ज्या याय्त ग्याय्गुयात हे ओतप्प धाई । थ्व धन दुम्हस्या
 मभिगु ज्याया मभिगु परिणाम खना भय दै च्वनी । सत्य
 ज्या याय्त मग्याइम्ह तर असत्य याय्त ग्याइम्ह हे ओतप्प
 गुण दुम्ह मनु खः ।

“ओतप्प गुण मदुम्हस्यां यक्कों दुःख सी माली ।
 भय मदुम्ह मनु मभिगु याय्त लिचिली मखु, अले ह्वीगु,
 स्याय्गु, मखूगु खें ह्लाय्गु, ऐला थ्वें त्वनेगु, मखूगु ज्या याय्गु,

[४८]

व्यभिचार याय्गु आदि कुकर्मत याई । थुंकियाना मखूगु
 बांमलाःगु फल भोगे याय् माली । सकस्यां मयेका च्वनेमाली ।
 थुजोपि हे मनुतसें कसा नै, सजाय फै । थुजोपित् हे खः ज्वना
 यंकी, ऊयले कुनी, प्यप्पुं क ची, दाय्फक्व दाई, अपां कयकी,
 थुकलं बी, क्वँ क्वँ हाय्क छां लाका तै, ख्वाले हाकः पानाः
 देश चाःहीकी गुम्हसिके भय् दै वं मखुगु ज्या याइ मखु,
 कसा नं नय्माली मखु ।”

लाकां पाखे विस्तारं ताहाकः जुया च्वंगु हिरादाइया
 ह्लाः तक्क दित । भन्तेया खँ न्यना मन भारभारां मिन ।
 काचाक्क ह्लाः सालाकाल । अले बाखँ पाखे ध्यान बिल ।

ध्येवा दु धका घमण्ड यानाः कतपिनि मिसापित
 स्यंका ज्वीम्ह गणेशलाल चित सुनां सुनां चाह्ले सीथे च्वंक
 दायाः खि गाले वां व्छै तःगु घटना पुलां मज्जनि, सकस्यां
 लुमंकल । ऐला थ्वँ त्वनाः जू म्हिता ज्वीम्ह सानु साहुनं
 छेँ बुँ फुक्कं ऊवाय्यात; च्यो हे द्रोँ द्रोँ दुम्ह अपाय् जिम्ह
 साहु थौकह्ले चिकं कुबिया नै च्वन । फुबले सकसितं
 स्यानाः, हक्काः लुटेयाना नै च्वंम्ह मिखाचा थौ कह्ले
 महारोगं कया सी बच्छि म्वाः बच्छि जुया च्वंगु नं छम्ह
 निम्हस्यां लुमंकल ।

भन्ते नं कना बिज्याना हे च्वन—“यदि कीगु आचरण
 बांलाकेगु खः घैगु जूसा ऊके ओतप्प धन मदेकं मगाः ।
 ओतप्प धन व संरक्षक खः गुगुली कीगु शीलयात बचेयाना

हैं । जोके मभिगु विचाः बरीकर व हे छनी । तर अय्यं यीसं
 मभिगु ज्यां थाई मखु, याथत ग्याई । गुम्हंसिके ओतप्प धन
 हेमखु व खु, ज्यानमारो, सुच्छा, फसाहां ज्जी । वेत सुक्क
 येमखु, सकस्यां व खनीः तं पिहां वकी । अओम्ह हे बभुम
 दुःख सी, कसा नै, ज्येले लाई, पित्तके माली, मेमेगु कष्ट
 भय माली । मखुगु ज्यां यीनोंः सुं विस्यूं वने फं मखु । मभिगु
 ज्या याःम्हस्यां उकिया फल अवश्यं भोगे थाई । मभिगु
 ज्जावा म्मानाहुकु फल खनाः भ्यायूमाः । थये म्याना लिचिलकि
 तिनि यीसं सुखपूर्वक जीवन्त हने खनी... ।”

हिरावाइया ध्यान विद्या न्यना च्चन । थःम्हं मखुयागु
 पश्चाताप तना वन, मखुयागु बांला हे जुल घेगु विचाः यात ।
 न्यना च्चपि सकस्यां थःथःपिसं मभिगु ज्यां याःगु लुमंकल,
 उकिया फल भोगे याःगु व लुमंकल । ममुतसें मखुगु कर्म
 मयाई हे मखु । गुम्ह मनुनें थःम्हं यानागु मभिगु कर्मया फल
 भोगे थाई, व ग्याई, लिपा लिपा थाई मखु; मि प्वी धु कूम्ह
 मिखना ग्याःथे तुं ।

भन्ति नं कना हे विज्याना च्चने—“...उके ओतप्प
 धने दुम्ह शीलवानम्ह मनु ज्वी । नये खुसिका किनरां
 लेःयात खुसीं विने छ्वेके बी मखु अये हे ओतप्प मभिगु
 धाचरण याके बी मखु । ओतप्प धने दुम्ह काउके
 कत्तपिणं केकाः म्माना च्चने दे । ध्येवा व सौत्तयं मभिगु
 ज्याया मर्हन्तु परिणाम्हाइ रोके वाम् फं मखु । थुकियात्त
 मनेत्त ओतप्प धने हे बलवानसु वृत्ति ख... ।”

बाखें ववचाल। सकलें दन। गुम्हं लिहां वन, गुम्हं दान
 ब्यू वन । हिरादाइया ख्वाः चक्कन । लाकां पाखें बया ध्यान
 हते जुल । भन्तेया न्ह्योने वने मछ्वाःगुलि तापाक्कतुं वन्दना
 याना हिरादाइ छेँ पाखे स्वया वन ।

×

×

×

भन्तेयात एकान्ते लाका आनन्द रत्नं न्यन—“भन्ते !
 ओतप्प धन अपाय्चवः ज्या मवं थें च्वं । थुक्किला मनूतय्त
 कातर व ग्याफर बनेयोई ।”

भन्ते नं लिसः बिल—“खः । याय्माःगु ज्या खना
 ग्याय्गु, उत्साह त्वःतेगु कायरता खः । तर वीरता धाय्वंतुं
 न्ह्योने वोक्को सित स्याय्गु नं ला ठिक मजूनि । धात्थें
 संसार बाँलाकेगु खःसाला ओतप्प धन मदयकं मगाः । थौ-
 कल्लेया गुगु अशान्त विश्व खः, व ओतप्प धन मदया हे
 श्रृजना जुया च्वंगु खः । आ गथेकि निम्ह मनु ल्वाना च्वन
 धाःसा अमि परस्पर तँ मवैला ?”

“जरूर वै भन्ते !”

“अले ओतप्प धैगु मदुसा ला वं वैत वं वैत स्याय्त
 सनी । थुकथं गुलि नं ल्वापु दु व फुक्कं भयंकर ज्जी ।
 धात्थेंला ओतप्पं हे मानवतायात बचे याना च्वंगु दु । ओतप्प
 मंतकि समाज दैमखु ।” भन्तेनं धाल, “नर्कया कल्पना नं
 ओतप्पया हे लागी खः । आ मखुसा लिपा नरके दुःख भोगे

बाय् माली घका ग्यानाः मनूत पापकर्म लिचिली । नक्या कल्पना बीला, तर छम्ह दुष्टतसे नक्या बःक्या अज्ञानितयत लुटे याई । मसंगु ज्या याःपितला समाज व कानून दण्ड बी ।

“अथे हे थः न्हासुकाय्यात छम्ह निम्ह चिरिमांपिसं जि जक ज्यसा न हे मनकेत स्वह, तर अथे याय् ग्याई—कर्मफल भोगे याय् मालो घकाः । यदि ओतप्प मंत घाःसा छेय् त्वापु ज्वी, मखुगु खं ह्लाई, दोष बी, ह्ला चलेयाई, चुपि चले याई—सकलें नष्ट ज्वी । तर ओतप्पं थथे याय्त रोके याई । ओतप्पं गुणवान मनूतय्गु व घन खः गुगुलि वैत आपत विपतं बचे याई...”

× × ×

हिरादाईया ख्वीगु पाखे बिचाः हे मवने धुंकल । स्वन्हु प्यन्हु अथे हे ज्या चूलाके मफया क्वे क्वे हाल, जागिर माःववं तुति स्याके माल, कलाया घुकिं कपाः स्याके माल । अन्ते वं हुलाकिया ज्या भेट्टेयात । थोकह्वे वं लय् स्वसः दां हया कलाया म्हुतु त्वाःतिना बीगु । संतोष साथ परिवार चले जुया च्वन ।

× × ×

चाह्वसिया २ बजे ! सुथे जुल ज्वी घका बिचाः याना द्यो बी मय्जु काचा काचां दन । हथासें ले फेरे याना घकि छपाः ज्वना द्येके वनेत छेय् नं पिहां बल । भचा

तापाक वये धुंका प्येखेरं सुनसानगु खना द्यो वीं मयजुया मभा
 ह्यापां लातथे धका ग्याना वल । तर थन ध्यंक वय धुंका
 छाय लिह्वां वनेगु धैगु विचार न्ह्योने हे पलाः न्ह्याकल ।

द्यगले ध्यंकाः द्यो दर्शनयाय धका स्वःबले द्यो वीं
 मयजु तिन्हुई माल । दुने द्यो महु । द्योया थाय खाली !!
 गुवेत तक्कला बुढी अकमके जुल । छले होस दयब चिच्चाय
 दना हाल । त्वाःबाःयापि सकस्यां न्ह्यो हे पिचाल । बुढी
 हाः गुलि दुने सुला च्वंह्य द्यो खुं तिन्हुया पिहां वल । द्यो
 लिनाः बिस्सुं हे वने मलाः बले बुढी ध्यंकः वःगु खना द्यगलेहे
 छगु कुने खुं सुला च्वंगु लाना च्वन । बुढी हाः बले ज्यान
 बचे ज्वीगु मखना द्यो धयपुना खुं दुरूरू बिस्सुं वन । मिसा
 तिसिना व्वां वना च्वम्ह खुं, 'छु जुल' 'छु जुल' धका हाहां
 छेय नं पिहां वोम्ह ड्राइबर दाईचा नाप धेक्क स्वात । निम्हं
 चातुवाः वन । द्यो छले लात । काचाकाचां दना ड्राइबर
 दाईचां खुंयात लप्पू ज्वनाः थन । खुंला त्वाबाःयाम्ह हे
 मंगलचा धका लाना च्वन । मंगलचा फुतके ज्वीत सन, तर
 मफु । त्वालेयापि सकले मनुतसें मंगलचित गुम्हस्यां दाल,
 गुम्हस्यां प्यंकल, मस्तसें नापं मुडकि म्वीकल, थासुमुत्ता यात ।
 हिरादाइ नं ध्यंकःवल । मंगलचिया लें थायथासे ग्वी धुंकल,
 म्हुतुं हि स्वः स्वः वैच्चन, म्हु फुक्कं मना वः, घाःया घाः ।
 पुलिस वल । मंगलचित थुनां थुनां च्वीक लाकामं च्वा च्वां
 यंकल ।

थानाय नं मंगलचां साप कसा नले । सहयानां याय्

मफय धुंका थःमहं गन गन खुयागु खः फुक्कं बकेयात । १०
दंया लागी ऊयेले लात । जरिवाना प्वीकेत छेँ बुँ सम्पत्ति
लिलाम जुल । कलाम्ह ३ म्हं मस्त ज्वना सुकुसुकु ख्व ख्वं गां
पुलाः वन ।

श्व फुक्क स्वया च्वंमह हिरादाइया खाः चक्कन,
फिसिक्क ह्लिन-सन्तोष जुया ।

Dhammadigital

श्रुत

“लालु ! ग्व आनन्दचित्त क्वह्यंके धका वनागु मखुला ? छु जुल ?”

“ह्लापा ह्लापाथे थुगु पाले नं असफल हे जुल, मालिक ! खय्तला वयागु छेया न्ह्योने हे विदेशी घडी छगलं तथा थकागु खः । आनन्दचां घडी ल्वीका छेय दुने यंकी, अले कीसं वया छेय पुलिस ज्वना वना तलाशी कया घडी ल्वीका काय, अले बैत दसि सहित खुं ठहरेयाय धका मती तैगु । तस्य छुयाय आनन्द धाःसा सःस्यूम्ह विद्वान । घडी ल्वीवं तुरन्त हे आनाय ब्रुके याय यंकल ।” लालुचां छयो संकुकू धाल ।

“आनन्दचा छम्हसित हे बदनाम याय मफुत धाःसा छिमित जि लहिना तैगुया छु मतलब दत ?” भचा जागे जुया लाखे साहु नं धाल ।

“छु याय मालिक ? आनन्दचा सःस्यु, विद्वान । थथे न्याय माः धका स्यु, सकसितं गुहालि ब्यु, सकस्यां यो । बरू

फय्यात म्हु चिने फे, वयात कीगु जाले लाके फे मखु यि च्वे।
लालुचां ह्लाः भाय् यायां कन ।

लाखे साहु कन चके जुल- "उकेला वयात बढनाम
याय् माःगुनि । जि धन गांया दकसिबे धनीम्ह जूसां सुनां
वास्ता मयाः, व छम्ह साधारण व्यापारी चित सकस्यां यो ।
आः ला सह हे याय् मफुत । प्यम्ह न्याम्ह मनु छोया वैत दने
दिने हे मफय्कं दाय्के छुबो । जि दय्क थ्व गामे सुं नं जि
सिके च्वे च्वे च्वंगु जि स्वच्वने मफु ।"

लालुचां छ्यो ल्हुकु ल्हुकु संकल- "व हे धंगु नि
मालिक । व सःस्यू, उके सकस्यां यो । वैत दाय्कल धाःसा
वैत योपि यक्के कुगुलि की धोति प्वःचिमा बिस्सू वने मालेत्त
नं छुं बेर मफु । बरु जिके छगु मेगु हे त्रिचाः वःगु दु ।" थुलि
धया लालुचां थःगु म्हुतु लाखे साहुया जिवक संकल । म्हुसुयाः
सः ह्हाय्पने दुर्हा वन , पिने च्वपितं छुं त्थय् संत ।

×

×

×

मेमेपिनि छेय् पीलिपि न्हाक्व हे लः व मि धाःसां
मनुत पत्याः ज्वी फे, तर मान्दया छेय् वया कलाः रत्न
व किजाया कलाः माया ला व लुसिथे मध्वाःसा सुं नं पत्या
ज्वी मखु । रत्ना व माया तताकेहे थें मिले जूगुलि बकि
छेय् ल्वापुया किचः तक्कं मदु । तर लच्छिति दत्त, पीलि-
पिनि बिचे छगु गाः खने दत्त, गूगुकि फे लें तःगाः जुयत्त
वन ।

लच्छि न्ह्यो ! छन्हु मायां थःगु कोठाया न्होनेसँ हे
 बँ पुया घू फुक्क मुना तःगु खन । बँ प्वीगु पाः रत्ना यागु ।
 तर मायां छुं मधाः । कल्ले खुन्हु जा नः वंगु भचा लिबात ।
 थःत केँ तरकारी छत्ति मद्रु । अय्नं वं छुं मधाः । अमथाय्
 लः कयाः ब्यू वैह्य लतंचां छन्हु मायायात धाल, “यो माँ सा !
 गथे पाना वःगु घैगु व रत्ना नानी ? छु धाःगु स्यूला वं ?
 वया भातया मस्त मद्रुसां घों घों स्थाना कमे यानाः छेँ चले
 याय् माः हँ । मायानानीया भातया जागिर नं कम, मस्त नं
 यक्को हँ । अथे नं मती तय् त्योला, खला नानी ?” अलेला
 लतंचां बरोबर मायाया ह्याय्पने स्वां पूवेगु यात, थुकथं कंवेगु
 यात—“स्यूला नानी ? रत्नां सकसितं “जिगु थःछेँ तःमि...
 जिगु क्वसः अप्पो छ्यल.. मायाचिया मां तुत्तूँ वै च्वनीगु...
 मायां थःछेँय् सामान ल्ह्यय्गु यात...’ आदि धका कंजुल...”

थुकथं मायाया मने शंकाया मि च्यात । शंकाया मि
 जक च्याय्माः, उकियात फेले याय्त फय् म्वाः । मायाया कं
 कं रत्ना प्रति शंका दया वल । शंकाया जाले तक्थना च्वंहा
 मायायात रत्नाया ह्यूगु स्वाः नं गिजे याःगुथें ताल, नाईक
 खँ ह्लाःगु नं ध्याचू न्यंकूगु थें जुल । शंकाया मिखां किसिनं
 कुसि थें च्वनी ।

छन्हुया खँ, मायाया न्हूगु कैची तन । रत्नायाके न्यन,
 तर वं मस्यू धाल । छेँ छखाँ वासपवास यात, मलू । रत्नां हे
 कैची काःगु ज्वी माः घैगु शंका वन । उकेँ त्वह तया रत्नाया

कौठाय बान । मेधया क्वसं कौची बान । लम्बिष्ठ म्थो निसं मने
स्वधना तंगु तं भायां पियां पी अकुत । रत्नावात वं ह्याम्
जिक्व धालं, ध्वः बी कक्व ध्वःत्रिले । ह्याषाल्य रत्ना जि
ख्यागु मखु धाल, तर अयनें भायात्रा ध्वः विद्या हे ध्वगुलि
वयानं तं पिहां वल । अले ह्याः निसं कयाः ध्वो तर्कं
संकाः निहा बीराधोरे त्वात ।

बहनी आनन्द सौ वं बने कलाहा स्वया वयना ज्वत ।
आनन्दयात सुगु खं फुक्क क कं धाल- "जि छुं हे यानागु
खु । कन इयेहे थं याना तेह्यं जिह खनि पाः यात । धुपि
नाप ह्यता क्यां फं मखुत । मेगु हे मुतु व्याकेगुसा जक ज्वने
फं वल अने वेदजव वदीक्येतसा जिहः इव छेय विद्या इःमु
मखु ।"

आनन्दं गम्भिद जुया धाल, "छक्वलं तं पिहां वेकेगु
ठिक मजु । धंतःगु दु कि तं धंगु हतियार कयकहा सित हे
जक धाःपाः याई । रत्नां मं ला छंत अकारणं दोष व्युगु खं
मखु । छु आधारे वं थवे याते, ध्व नं स्वे माः । वेगु कौठाय
छंगु तंगु कौची लुया वःसा छं जक तं पिहां मदीना ?"

रत्नां भातया खं थुल, उकें वया स्वाः धुजा मजिन
जुल । आनन्दं हाकनं थपे यात-"सायद छं थःछेय वनेवंतुं
बी व्यागलं ध्वनिधंतुं याऊं ज्ही धका ध्वनी । तथ ध्वे जुलकि
ध्व नामे ज्हीगु मुलि वेइजत ज्ही ध्व विद्याः वाताला छं ?
छं न्य हे न्य ज्ही कि वीर वीरभाव ज्ञान्त ज्ही मखु । तन्मग्ध

तोडेयायूला अःपु तर तोडे ज्वी धुंकूगु संम्बन्ध जोडेयायू
गुली थाकु, श्व नं विचाः याना ला ? धयातःगु नं दु ते
पिकायगुली ढिला याइहा मनु बुद्धिमान खः, छाया घाःसा ते
बैबुले म्हुतु जक चाई, मिखा बन्द ज्वी । उकें हडबड चाय
म्वाःनि । ह्लापां छं कयागु हे मदुसा व कैची श्व कोठाय् गतं
वल ?”

कलाहानं चिसकं धाल, “व हे ला जि नं अजु चाया
च्वंगु नि ।”

भातहानं धाल, “छकः बांलाक विचाः याना स्व, थौं
थन कोठाय् सु सु दुहां वल ।”

कलाहानं धाल, “मेपिला लुममं । तर लतंचा छकः
वया भौया खँ कनेत वःगु जक लुमं ।”

आनन्दं मिखाफुसि कय्कुंका न्यन, “रतनां कैची
छाय् काः वःगुले ?”

कलाहानं लिसः बिल, “अँ लुमन । लतंचित कैची
छकः घाःगुलि रतनाचां कैची माः जूगु थें का ।”

आनन्दं फसुकाः तल, “अय्साला थुकी लतंचिगु हे
ह्लाः खने दु ।”

कलाहानं भुचा उत्सुक जुया धाल, “खः, थौकह्ने
लतंचा मायाचा नाप बरोबर छू छू खँ ह्लाना च्वनीगु, स्यू ?”

आनन्दं धाल, "जि स्यूगु कथं, न्यना तैगु कथं छु
नं ज्या बीना कारणं ज्वी मखु । लतंचां जक थ्व ज्या छाय्
यात ज्वी ले ?"

धुकथं हे निहा त्यपु लतंचिगु बारे खँ ह्ला ह्ला न्ह्यो
वेका छोट ।

कह्ले खुनु सुथे मायाया बँ पुना च्वंधाय् वना रत्नां
धाःवन - "स्व माया, जि छंत न्ह्याबलें केहे भाःपिया
च्वनागु । ह्यिगः तँया कोके छू छु धाय्लात, माफ याना
व्यू न्हे ? जि चाय्कं छंत गुबलें मभि यानागु मदुनि ।
छुं दं विद्वं दःसा तता सम्हे जुया माफ या ।" तर
मायां नमवाः । गम्के जुया च्वन । उबले हे आनन्द वया
धाल, "बुद्धिमानपिसं घयातःगु दु पासापि सच्छिह्य दुसां
मगाः, तर शत्रु छह्य जक दुसां कुगाः । उकें छाय् माःसां
म्वाःसां भ्रमे जाना शत्रु कमे याय्गु । स्व भीमचा, छं तँया
कोके वयात खुनि जक खन, छिपि निह्यसिगु सम्बन्ध बांम-
लाकेत कतपिसं हे त्वापुया पुसा पिना व्यूगु नं ला ज्वी
फुनि ।"

मायां लोकेयात, "रत्नाततां छू छु धाःगु धका न्यनागु
नं मखु लाःसा ?"

आनन्दं लिसः बिल - "आमथे न्यंकः वःगु नं लतचां हे
ज्वी माः । मेपिसं न्यंकः वःगु दुला ? जि स्वैला थ्व फुक्कं

लतंचां यानाः हे जूगु खः । वंके छकः खँ ल्ह्वके माली । नत्रसा
आः भूलं छपला छ्यूगुलि न्ह्याबलेंया लागि पश्चाताप ज्वी ।”

थुकथं छलफल यायां लतंचित हे शंकायात । लतंचां
याकूगु धका पुरा शंका मवंसां छकः न्यना स्वयां छु ज्वी
धका माया सुंक च्वन । लतंचित सःतल । पीलिपि नापं
च्वनाः थःत सःतूगुलि लतंचा ग्यात । आनन्दं वयात ह्यैकाः,
मानेयानाः, ख्यानाः खँ ल्ह्वकल । अले वं थःह्यं ल्वापुया
पुसा पिनागु स्वीकारयात । वं थुकथं धाल—“... मायानानीया
ह्वाय्पने मखु मखूगु खँ जि हे स्वांपू वनागु खः... रत्ना-
नानीया बँ प्वी धुंका मायानानीया कोठया न्ह्योने नं जि हे
घू द्वं मुंका बिया... मायानानीयात ल्यंका तःगु खाना नं
सुचुका बिया... कैंची कोठाय् तय् यंका... बाकि चिची धंगु
खँय् मायानानीया अथें हे शंका दयावल । थ्व फुक्कं निह्या
पीलिपि ल्वाकाः छें फाय्त यानागु खः । छेंय् ल्वापु जुलकि
गामे सकस्यां यै च्वंहा आनन्दवाबुया बदनाम ज्वी, वया नां
क्वह्यनी, वयात उलि येकी मखुत । थथे हे विचाः यानाः थन
छेंय् ल्वापु थलेत जित लाखे साहु नं न्याद्वो दां बी धाल ।
जि लोभे लाना थ्व स्वर्ग समानगु छें स्यंकः वेलात । माफ
याना दिसँ । आवंलि जि थथे याय् मखुत ।”

स्वहास्यां छकः फसुकाः तल । लतंचित छें नं पितना
छोत । थुकथं छें च्याके त्यंगु कलहया मि फैले ज्वी न्ह्यो हे
आनन्दया दूरदर्शितां स्याना बिल ।

×

×

×

थोकले सुये विहारे बाखें न्यं वैपि च्वनां च्वने थाय्
 हे मद्दु । थुजागु हे अपार भिडयात भिक्षु धम्मालोक कना
 बिज्यात - "उपासक, उपासिकापि ! सत्पुरुषोपित माःगु
 ध्यागुगु धने खः - श्रुत धने । श्रुत धेगु धिना धीका तःगु,
 सयका तःगु ज्ञा खः । सःस्युहा विद्वान् ज्वीगु हे श्रुत धने
 सम्पन्नहा ज्वीगु खः ।

"... ज्ञानी पिनिगु ज्या शिक्षा बीगु खः, ज्ञाने बुद्धि-
 मान पिनिगु ज्या व शिक्षा स्थिताः ज्ञान इय्केगु खः; छाया
 धाःसा ज्ञा हे दकसिबे कि, अज्ञानता हे दकसिबे मभि ।
 सकस्यां स्युगु खँ खः कि बिना ज्ञानं की म्काय् थाकु, मानव
 समाज दे ज्ञानया बाधारे दया च्वंगु खः । गुहा मनुषाके ज्ञानो
 ज्ञा धै, व सकस्यां ये; गुहा अज्ञानी खः व संगडाहा सलथे हे
 ज्ञा मभं । तुमुगु बाही दयस विद्वान् ज्वीगु मखु, खँ अप्पो
 ज्ञाय् सयसं ज्ञानी ज्वी मखु । हाकनं ज्ञा जक प्रकरो दु तीर
 व्यवहारे छ्यले मरुः धाःसा व मैनां खँ ह्याम् सःगु थें जक
 खः ।

"... दुःख उत्पन्नी जुया च्वंगुया मुख्य कारण हे
 अज्ञानता खः । अज्ञानता गुबले न छु समस्या सुक्के ज्वी
 मखु । छु चीज सयकाः सीकाः याना यकुसा कीसं घोखा नै
 मखु । पीरे, दुःख व चिन्ता अबले ज्वी, गुबले अज्ञानी जुया
 ज्या याई । धीखा अबले नै, गुबले ज्या यायगुया ज्ञा वैमखु ।
 लखे व हे मनु डुबे ज्वी गुहासिके लालकार्यगु ज्ञा वै मखु ।

गुह्यसित ज्ञानं लं वयनी, वं कं ऊलं नं कस्ती पिकाय् फै ।
 उकें अज्ञानता नी नं मदुगु, तिमिला नं मदुगु चा समान खः ।
 अज्ञानी ज्वीगु सिबेला सिना वनेगु हे बेस, छाया धाःसा
 अज्ञानता हे दूर्भाग्यया मूल खः । हाकनं छकः धाय्कि
 अज्ञानतां हे दुःख उत्पन्न ज्वी ।

“...संसारया फुक्क दुःखं मुक्त ज्वीत माःगु दकसिबे
 तःधंगु ज्ञान चतुआर्य सत्यया ज्ञान खः । फुक्क वस्तु अमित्य,
 क्षणिक व दुःखदायी धैगु ज्ञां मदया हे, थुपि वस्तुले भुले जुया
 हे फीसँ दुःख सिया च्वंगु खः । मेगु तःधंगु ज्ञां खः थःत थह्यं
 ह्यसीकेगु । सुनां मेपित ह्यसी व शिक्षित जक खः, गुह्यस्यां
 थःत थह्यं ह्यसी व हे थात्थेह्यं श्रुत सम्पन्नह्यं व्यक्ति
 खः । सारांसे बिना श्रुत धनं वा ज्ञानं फीगु छुं नं ज्या सफल
 ज्वीमखु । उकें बुद्धं धया विज्यागु दु, “सच्छि दँ तक्क शील
 रहित व अज्ञानी जुया म्वाय्गु सिबे छन्हु जक शीलवान जुया
 ज्ञानपूर्वक म्वाय्गु बांला...”

थुकथं हे कनावं यंकल । बिचे बिचे बाखँ नं कन ।
 लिपा बाखँ क्वचाल । सकलें दान बिया विहारं पिहां वन ।
 थव हे विहारं पिहां वै च्वंगु हूले बाजारं वै च्वंहा लाखे साहुनं
 लात । वया ल्यूने वया च्वंहा छह्यस्यां धाल, “भाइ, धात्थे
 ज्ञां धैगु मदय्कं मज्यू खःका । आ जिगु हे खँ काय्- जिमि
 काय् फारा जू बले लः त्वंके मज्यू धका त्वंके मबिया ।
 लिपाला डेहाइइसन धाःगु जुया २ ला दय्का मचा सित ।

कारा ज्वी बले लः त्वकेमाः घेगु ज्ञां मदयाला जिमि काय्
मंत ।”

मेह्यास्यां लिसः बिल, “अले छु सा ? यःत छु जुया
स्वे जूगु, छु याय्मा घेगु ज्ञां मदया अष्टचां उह्यं य्ह्यं द्यो,
घामी, काक्री क्ये जुल; आ वया तुति तच्चः जुया त्वाह्वाय्
माल । घात्थेला अन्धविश्वास घेगु नं अज्ञानतां हे देगु खः ।”

भचा सःस्यु पहलं दिलभाइनं घाल, “उलि जकला ?
भूत प्रेत खना ग्याः पह नापं ज्ञां मदया जक वेगु घाःगु ।”

नापं वया च्वंहा वया काय् नं खेँ छुत, “सिनांचानंला
पृथ्वी चाःह्यु घेगु ज्ञां मदया फेल जूगु खःनि ।”

मेह्य छह्य बुढां घया च्वंगु नं ताय् दत, “...नाति-
बाबुचिगु हे खेँ का । जान्या जुया मसः मसः छेँ दन । लिपा
फुक्क हाकनं थुने माल । ज्ञां मदयाला द्वलंद नष्ट याय्
मालनि ।”

लाखे साहुनं भचा पलाः तपलाः यात । वबा जव
पाखेँ छह्य मिसाया सः ताय् दत, “जिमि ससःबोया यः
कोक्की याद महु, कतपित जक मभिं घका पाः याना च्वनीगु ।
यःगु पह बसे काय् मफया ज्या स्यंका च्वनी, अले कपाः दया
च्वनी । घात्थे ह्यापां यःतनि ह्यासीकेगु ज्ञां माः खः का ।
बुढं घया बिज्यागु- लडाईलय् सहस्रयात त्याकूगु सिबे यःत
यह्यं त्याकूगु हे श्रेष्ठ-जक लुमंस्ये वेगु ।”

वया लिसःलय् आनन्दया कला रत्नाया सःताय् दत्त,
 “अज्ज जिमि जहानंला छु धाइगु स्यूला ? ‘जि’ धैह्य मडु
 हं; फुक्कं अनित्य, फुक्कं क्षणिक हं । उकें ‘जि’ धका लवाना
 चवनेगु बाँमला हं । छुं नं चीज क्षणिक सम्फे जुया लोभ व
 तृष्णा तोतूह्य हे दुःखं मुक्त ज्वी हं । थथे हे ज्ञान दयाला खैनि
 अखुनु छैय् ल्वापु शुरू जबले नं धैर्यं तया ल्वापु न्हंका छ्वे
 फुगु ।”

थथे हे प्यखें श्रुत धनया खँ न्यँ न्यं वै चवंह्य लाखे
 साहूया नं विचाः वल, “धात्थें आनन्दं यक्को ज्ञान गुणया
 खँ स्यूगुलि हे वैत सकस्यां योगु, वैत कोथले मफूगु खयमाः ।
 मखुगु हे मती तया पाप कर्म याय् लात ।” वया पश्चाताप
 जुल ।

×

×

×

वैगु दशा खना छन्हु आनन्द रत्नं वयात धाल, “लाखे
 साहु ! छं ज्ञां मदय्कं हे ध्येबाया तेवा काल, उकें थ्व दुर्दशा
 जुल । लुमंकि ज्ञानं दुःख मदय्की, ज्ञानं हे सम्पत्ति बढे याई,
 ज्ञानं हे याना सकस्यां माने याके दै ।”

आनन्दया खँ न्यना लाखे साहु नं थः अज्ञानी खः
 धका दकसिबे ह्यापां चाल । तर व अज्ञानी मखुत । छाय्-
 धाःसा थः अज्ञानी धका चाय्केगु हे ज्ञानया ह्यापांगु त्वाथः
 खः ।

—०—

त्याग

थः ५ दं दुह्य काय्यात दो (बैल) जयके मछवसें
 थःह्यं हे जः वंगु जूसा थौ सानुचिया कपाः ती म्वाःलीगु
 खं । तर ज्वी धुंकूगु घटना ज्वी हे धुकल, कपाः ती माल
 खं पुलांगु मखुनि, ह्यिगःया तिनि । सानुचिया ज्यां लिमलाना
 थः काय्यात दो जयके छोट । छुं मस्यूह्य काय्यात दो जः
 वन, व नं ग्वारा साहुया बुंया लिक्क । दो जः वंहा मचाभा
 ह्निने घी पलख भ्यो वल । लिपा दना स्वः बले थः दो नं
 ग्वारासाहुया बुंई पिनातःगु बालि नया च्वंगु खन । मचां
 काचाकाचां दोयात ख्याना छेय लित हल । जूगु खं थः
 बीह्यसित कन ।

ग्वारा साहु ! त्वाले सुयां मयोह्य साहु !! कतपित्त
 शोषण जक याना भूडि तग्वः याना च्वंहा साहु !!! मौका
 लातकि ग्वारासाहुया मनुतसें कतपिनि दो ग्वारासाहुया बुं
 पाखे ख्याना च्वंगु । अले दो तसें बालि नके वीगु । लिपा
 दो थुवायाथाय वना थःगु नःगु बालिया सिबे तेब्बर चौबर

अप्पो दां प्वीकः वनीगु । ग्वारासाहुनं थये याना यक्कोसित
ठगेयाय् घुं कल । थ्व हे फुक्क खँ लुमकुक्कं सानुचा ग्यात ।
ग्वारा साहुनं थके नं दां प्वीकः वंगु सानुचां चाले । गयेयाना
पुलेगु—थ्व हे लुमका वया भुयु चःति हाल । घयां सुयात् धाः
वनेनु ? गरीबया सः सुनां ताई ?

अप्पो ग्वारासाहु थ्यंकः वल, ल्युने निह्य
बहलवान् थं च्छिपि तनुत्तया । वय्साथं वं तप्पंक हे थ्यंकक,
“का सानुचा ! छिमि दो” नं जिगु बालि नै बिल्लः ।
चक्रिया भनई हचि, कजं थो हे माः । बालि हे ला छं थो हे
पुले फे हे मसु, बरू २०० दां व्यु ।”

“निसः दां !” दयनिय स्वाः तया सानुचां धाल,
“छि सि हे स्यू, जिगु छेय् भुतुली मि च्याके थाकु । छित्त
निसः मछि दां बीत गनं पिकाय् फे ?”

मिसा ततः ग्वेक कना साहु तस्सकं हाल, “अप्पो
हाला च्वने मते । पुले हे मासेलि खुया सां ह्यमाः, पवनाः सां
पुलेमाः । बीगु छः घंगुसा खुरूक्क व्यु, मखुसा छंगु दो जि
यके त्यल । लिपा छं माः थाय् उजुर याःहुं ।

सानुचा ख्वल, ह्ला बिसियात, तुति भागियात । तर
छुं सीप लगे मजू, नाय्या न्होने म्ये ख्वे थें । ख्व ख्वं हे
घाल सानुचां, “अथे याना दी मते । दो मन्तकि जिमि छु
जय्गु ? बरू जि न्ह्याथे हे यानाः सां कल्ल हे दां पुले, दो
यका दी मते ।”

साहु नं न्यंकल, “दो” ला यें हे यंके । कल्ले दां पुले
हचि नत्रसा दो” लित वै मखुत । (यः मनुतेत) का नु, दो”
कयो ।”

साहुया मनुतसें दो” फयन । सानुचिया स्वाः स्यूं का
क्व स्वे च्वन । वं स्यू अड्डाय् उजुर याः वनां छुं याय् फे
मखु घका— अड्डानं ला घ्येबा दुपिनि हे लागिला खः । वया
५ दें दुहा काय् व्वां वना दो” यंके मबीकेत दो”या ह्ये
घय्पूवन । तर साहुया मनुनं वयात जब्जस्ती ख्वेक ख्वेक
छुटेयात । पिने कालाकुलु हाः सः दया कलाह्य नं पिर्हा वे
धुं कूगु लाना च्वन । वया नं मिलां ख्वबि तिकि दंकल । २
दें दुहा म्हाय्हा घाःसा माह्यस्या ह्लाः संका मचा पहलं हाल
च्वन, “यो मां ! याकनं जा ध्वीगु मखुला ? नय् पित्यात
घया । सुथं निसें छुं मनयानि ।”

×

+

×

Dhamma.Digital

कल्ले खुनु सुथे ! सानुचा दुःखि मनं बजारं वया
च्वं वले वया पासा तिर्यभाइ इवाक्क च्वदुत । तिर्यभाइ नं
खनेवं घाल, “गथे तापाः स्वाः ? जित त्वोमंका व्छे त्यनाला-
कि छु ? नु, छे” नि नु । थौला त्वःते हे मखु ।” सानुचां मफु
मफु न्ह्यू स्वाः तया “ह्याल, ज्या ह्याय्” घाल । तथ
तिर्यभाइ माने मजू । करयाना छेय् व्वना हल । तिर्यभाइ
म्हाइपूहा व सकसितं गुहालि बीहा जूगुलि सकस्या यो ।

[५८]

छेय् थ्यनेवं कलाम्हसित सःतल, “पद्मया मां !
खंला सु वःगु जि नाप । का, कौला छकःनि ज्वना वा” निम्हं
लासाय् पयतुत । तिर्थभाइ नं न्ह्यु न्ह्यूं धाल, “थौं पद्मया
मां नं धाय्वं हे कौला है । हथाय् चाय् म्वाः । थौं जि वैत
योगु, २ दे न्ह्यो निसें पिरियाना च्वंगु पर्सि न्याना बी धयागु
दु । उकें जि धैगु खँ वं तुरन्त याई । सायद छं पर्सि न्याय्त
ध्येवा गनं वल धका च्वनी । व खुसि सिथे च्वंगु कीगु बुँ
छकूचा दु नि ? हः, वहे छकु निसःत्या दामं मिया बिया ।
न्ह्यागुसां छेय् ज्या याना च्वनीह्य कलाह्यस्या इच्छा छगु
निगु नं ला पुरियाना बी माःनि, मखुला ? अथें हे सिर्त्ति वना
च्वंगु जग्गा खः, मियां छु जुल धका ? उकें वया थौं लय्ता
वया च्वंगु का ।”

तर सानुचिया खाः ख्युसे हे च्वना च्वंगुलि तिर्थभाइ
नं भचा गम्भिर जुया न्यन, “छाय्, छं खा ख्युंगु ले ? जि
खना जकं तँम्वया लाकि ?” ह्यापाला सानुचां छुं मकं ।
तर तिर्थभाइ नं कन कन जिद्दी यात । अले मिखाय् स्वबि
तया ह्यिगः ग्वारा साहुनं थःगु दोँ यकूगू खँ फुक्कं कन । दोँ
मन्तकि छु नय्गु, गथे म्वाय्गु धका सानुचा सुकुसुकु ख्वे
हल । पासाया दुर्दशा खना तिर्थभाइया नं नुगः ख्वल । तर
वं चक्कंगु खाः तया धाल, “उलि खँय् नं दुःख ताय् माःला
छं ? जिके निसःत्या दां द हे दु । निसः दां छं दोँ
लिप्याय्त यंकि ले ।”

अजु चा चां सानुचां न्यन, “छु धैगु व ? छंके ध्येबा

कायूत लां थन वैगु मखु । पीभतया नीने निसै पसि न्यायूत
आशा याना च्वंगु, गथे वं ध्येबा कायूगु ? हाकनं छं सि हे
स्यू, जि आः थथें ध्येबा लितनं पुले फेमखुनि ।”

तिर्यभाइनं न्ह्यु न्ह्यु धाल, “छु घाई, छु घाई
का ! पसि घैगु हाकनं लिपा लिपा न्यायूका । पासाया
दुर्दशाबले हे ज्या कायू मफुसा ध्व ध्येबा छुघायूत ? ना
यकि । अज्ज छंत ध्येबा लित पुले हचि घका सुनां धाल ?
जि छिमि पासा खः, त्यायूबीहा साहु मखु ।”

कौला तयू हःह्य कलाह्यं नं धाल, “खः खः कथा
दिसै । दुःखया दिनेहे ज्या मवःसा छायू पासा माल ? जित
नं पसि म्वाः । छगु परिवारयात अनिकालं बचेयायू फूगु
ध्येबाया पसि सिनां महारानी ज्वीगु ला मखु ।”

कला भात निह्यस्यां करयाना सानुचिया ह्लाती
ध्येबा ज्वंकल । सानुचिया छगु हे जक बिचा वै च्वन, “बधे
हे त्याग चित्त दुपि परिवार सकस्यां ज्वीमा !”

कह्ले खुनु सुथे ! सानुचिया थी मनयाउसे च्वं । उकै
व विहारै वन । ह्यिगः ह्यीगया घटना लुमंका च्वंहा सानु-
चिया कसंग वन, भन्ते नं बाखं कनेगु शुरू यायू धुंकूगु लाना
च्वन ।

भन्ते नं कना विज्यात—“... फुकक दुःख, शोक, चिन्ता
व पीर छु कारणं दया च्वंगुसा ? थुकिया कारण खः छीके

लोभ दनिगुलि, तृष्णा दनिगुलि, अनुराग दनिगुलि । यदि लोभ, तृष्णा व अनुराग मदय्का व्छय् फत धाःसा दुःखं मुक्त ज्वी । लोभ, तृष्णा व अनुरागं मुक्त ज्वीत मदय्कं मगाःगु लँपु खः— त्याग । उकें सत्परुषपिके दयमाःगु खुगुगु धन खः— त्याग धन ।

“... लोभ व मि खः गुगुलि कीगु मनभा सुखयात व्छेका बी, पीर व चिन्ता बढे याई । अले त्याग व वासः खः गुगुलि लोभयात निर्मुलयाई । संसार अनित्य खः, फुक्क वस्तु नाशवान खः । छुं नं वस्तु नष्ट ज्वी बले, स्यनी बले, तनी बले त्यागिपित शोक ज्वी मखु, तर लोभिपित शोक, पीर व दुःख ज्वी । कीगु प्यखें अनित्यता जक जुया च्वंगुलि व्यवहारे की लोभि मखु त्यागो जुया जीवन हनेमाः । उकें धनं लोभियाय् न्ह्यो हे त्यागि ज्वी सय्कि ।

“... थःपिसं छुं नं मबिसे कतपिनि पाखें जक काय्गु ज्या यानां संसारे म्वाय् फं मखु । लुमंका ति छुं चीज प्राप्त याय्त छुं चीज त्याग नं याय् सय्के माः । गुगु चीज कीसँ मुंका तै, व चीज तंगु बराबर खः; गुगु कीसँ छयली, व ह्लापा थःके दूगु खाः; गुगु कीसँ त्याग याना कतपित बी, व हे कीगु धात्थेंगु सम्पति खः ।

“... सुयातं भिकेगु मति छुं चीज दान बीगु यात हे त्याग वा दान धाई । दानयाके असंख्य पापत ह्लाका व्छेगु शक्ति दु । थःगु यशकीर्तिया लागि जक त्याग यात धाःसा व धात्थेंया त्याग मखु, व्यापार जक खः । दान व

हृदियार खः गुगुलि कि लोभ, तँ व अविद्यायात मदय्क
 छै । विना त्याग चित्तं दुःखं मुक्त ज्वी फँ मखु । उकँ
 १० पारमिताले ह्लापांगु पारमिता दान खः । त्याग व
 विश्वासपूर्णह्य पासा खः गुम्हस्यां कीत गुबलँ घोखा बी
 मखु...”

उपासक उपासिकापि सकस्यां ध्यान बिया बाखँ न्वनः
 च्वन । सानुचिया धाःसा ग्वारा साहुया लोभि पह व तिथं-
 भाइया त्याग चित्त लुमंका अपि निम्हसिगु गुण तुलना यानः
 च्वन ।

× × ×

विहारं छैय् लिहाँ वै च्वंम्ह आनन्दरत्नया मने खँ
 ह्लाना च्वन-‘त्याग ! त्याग माः हँ ! तर गुलि माः ? भन्ते
 नं ला धया बिज्यात, ‘त्याग धाय्वंतू’ थःके दुगु फुकक दान
 बिया थः पवगीं वा जोगी ज्वीगु ठिक मखु । फुककं त्याग
 याय् बोधिसत्वं जक फँ, कीसँ फँ मखु ।’अयसा त्याग
 छाया मालले ?”

लैय् वं वं आनन्दं छायाय् मि नया जीर्णं ज्वी धुंकू
 छ्येँ छला खन । वया ऊवास्स मती वल, “ध्व बेखाचिया
 छ्येँ नं ला अकारणं मि नःगु मखु । उखुनुतिनि बेखाचिया
 थः किजानाप निलांगु जग्गाया खँय् त्वापु जुल । अले ह्ला
 चले जुल, अनं चुपि चले जुल । वया किजाया कांछाम्ह
 काय्या मिखा तज्यात । व हे तमं वया किजां चाह्ले वयामु

छेँ व्हेका बिल । निलांगु जग्गा त्याग याय् मफया जूगु क्कडां थुलि नोक्सान ज्वीके माल । धात्थेँ त्याग घैगु मदुगु जूसा संसार ल्वापुया ख्यो ज्वी धुंक्कूगु खै... ।”

थथे हे विचाःयाना वना च्वंहा आनन्दरत्नया ह्वाय्पने निह्य मनुत खासाखुसु हाला च्वंगु दुहाँ वन । छह्वास्यां धया च्वन, “छं जित उलिमछि वस्तुत खुयाः दंक मी है धासैलि, छंत छपु निपु चक्कुचा जि बी मफैला ? छंगु लागि उलि हे त्याग याय् मफैला जि ?” आनन्दरत्नया हाकनं मने खँ बाल, “छु थ्व त्याग, खुइत गुहालि बीत याःगु त्याग, ठिक जूला ? मजू । कतपित स्यंकेत याःगु त्याग, त्याग मखु पाप खः । कतपित भिं याय्गु मतिं याःगु त्याग हे जक त्याग खः । नय् मखपित पुलुपुलु स्वकाः खुसी नय्गु च्वीके छोय्गु त्याग मखु ।”

लैय् वँ वं छह्वा कांहा पवगीं खन । खलित ध्येबा छग लिकया बिल । हाकनं थःगु हे धुने लगे जुल, “धात्थेँ त्याग घैगु मदुगु जूसा करूणा व मित्रता नं मदैगु खै । त्याग मयासे सु थौं तक्क तःघंहा मनु जुल धका ? नेता, शहिद, विद्वानत सकस्यां नं ला त्याग याय्माः । धात्थेँला त्यागे हे विश्व भवानाच्वंगु थें च्वं । खः, बरू त्याग याय्त नँ थाय् स्वया वाय्माः ।”

मने खँ ह्लाका वै च्वंहा आनन्द छेँय् थ्यन । वया ध्यान भंग जुल । दुनेँ कलाह्यस्या सःताय् दत, “हरे ? छु

यायुगु आ ? गुलिचा महुनिगु तान त्वधुले धुकलका, व न
 दयके हे मजीक ।" ध्व खँ न्यना अनन्द हाकन छक कल्पनाय
 बुबे जुल—“तान स्वन । छाय् मस्यनी ? संसार हे अनित्य,
 नह्याबलें दे च्वनीगु छुं मदु । स्वन धका छाय् दुःख ? धात्थेला
 त्यागचित्त महुपित व लोभिपिन्त जक थुजोगु खँ पिर बढे
 याई । तर दानयाना च्वपि, अनित्यता खंका कतपित गुहालि-
 या लागि त्यागयाना च्वपित, उलि दुःख ज्वी मखु । मी सना
 च्वपित मि पूसां उलि स्या चाई मखु । त्यागयात बांलाक
 थुइका छ्यले फय्केगु नं महापुरुषपिनिगु हे गुण खः । धात्थे
 स्याम व जः खः गुगुलि लोभ, तँ व अभिमानया अन्धकारयात
 मदय्का छोई ।”

×

×

×

छर

निदं लिपा ! निदं ह्यापाया थें सानुचा गरीब मखुत ।
 व सानुसाहु ज्वी धुकल । धीनें वयागु बालि साप हे बांलात,
 मीपं छहा स्यल्लाहं व्यापारी नाप सम्पर्क नं बढे जुल ।
 अबले निसें वया छेयां गरीबिपन बिस्थू वन । वेगु हे
 गुहालियाना तिर्थभाइ नं ती-फवी धाल, साहुले गने जुल ।

तर ग्वारा साहु घेहा व गामे मन्त । ग्वाराचा जक
 दनि । ह्यापा सकसितं चुसेयाना धनी जुया च्वंहा ग्वारा
 सीहुया पोपया धे जालि, उके पतन जुल । धीनेया खँ खः,
 ग्वारा साहु न खे गुं मखुगु त्वे तथा इयामचिके प्यसः दं
 पुइकल । इयामचिया विरामीहा कला वासः नय् मखना

सित, काय्म्ह नय् मखना बिस्व वन । श्यामचिया ग्वारासीहु
खना साप तं पिर्हा बल । अले वं ग्वारासाहुया बुं छीयकाः
बिस्व वन । उलिमछि बालि दूगु बुं छगुलि नो जूगु खं
ग्वारासाहु न न्ये बले मूर्छा जुल । लिपा होस ला वल, तर
मुतु सनीगु ल्वे नं वयात ज्वन । वासःयाय् नुगः स्याना
च्वंगुलि ल्वे ऊन ऊन चर्के जुल । लिपा वयागु घन सम्पत्ति
वासः याय्गुलि हे ऊवाय् जुल । ग्वारासाहु ग्वाराचा जुल ।
थःथितिपि निसे कया च्यो तसे नापं वाना वन । ग्वाराचा व
वया याकः काय् बाहेक मेपि सुं मन्त । ह्तापानिसे ग्वारासाहु
यात बदला काय्त् च्वच्वपि ४ म्ह ५ म्ह गामाःत मुनाः चाह्
ग्वारासाहुया छेय् च्वंगु फुक्कं खुया यंकल । ज्या माःवनं
मुनानं मब्बू, सुयां मयो । थम्हस्यां ह्तापा पापयाःगु साय्क वं
दुःख सी माल ।

छन्ह ग्वाराचिया काय् तच्चतं बिरामी जुल । थःहे
ह्ता म्हतु जोडियाय् थाकुम्ह ग्वाराचां छु वासः याय् फे ? थः
ज्यानसिबे योम्ह काय् सी त्यंगुलि ग्वाराचा वाथावाथा फन ।
वासः मयासे मज्जुगुलि व थःम्हस्यापथाय् ध्येबा त्याय् काः
वन । तर मुनानं मब्बू, उल्टां थुकलं बियाहल । थुकथं हे
थाय् थासे दां फवं वं वं सानुचिया छेय् ध्यन । सानुचिया
कलायात् थःगुं दुःखया खं कं कं वं घाल-“स्वे दिसं, जिमि
याकः काय् छेय् बिरामी, जिके वासः याय्त् तक् ध्येबा
मदु । छुं भचा ध्येबा त्याय् बिया दीसा जि काय् म्वाइगु
खं ।”

सानुचिया कलानं लिसः बिल-“छु ह्लासं त्याय् काः
बैगु । लुमंला छं नीने जिमित याय् त्यंगु शोबण । थौं वयाः
ध्येबा काः वैगु मछा नं मजूला ?”

अबले हे सानुचा व तिर्यं निम्हं ह्लयु ह्लयूं दुहां बल ।
छेय् ग्वाराचा च्वं च्वंगु खना तक्क दित । साहु नं ख्वखना
सलं घाल-“सानु दाइ, जि छिकपित यक्को दुःख बिया ।
उकिया फलं जि थौं थ्व फल भोगेयाय् माला च्वन । जि
ह्लापा लोभी जुगुलि हे थौं सुयां मयेका च्वने माल । जि
पवगीं जुल, काय्या वासः याय्त तकं ध्येबा मंत । आवंलि
थुजोगु ज्याय् लगे ज्वी मखुत । तर, आःयात जिमि काय्
लाय्केत ५० तका दां बिया दिसैं । बिनित्ति धाय् ।” धार्थे
ग्वाराचां पुलि चुया बिनित्तियात ।

सानुचां हक्कल-“थौं तिनि चालला छं ? लुमंला, छं
गुलि परिवार ख्वस्तयाय् धुन, गुलि कायपि स्याय् धुन,
गुलियात पवगीं याय्धुन ? अबले अपि ख्वःगु ताःला छं, दया
पवंगु खंला छं ? छंत छुकिया ध्येबा बी, बी मखु ।” सानुचां
बि हे मखू । ग्वाराचिया ख्वा ख्यूंका लिहां वनेत लिफः
स्वत, तर तिर्यंचां तप्प ह्ला ज्वनाः, बया ह्लाते ५० तका दां
तया। घाल-“ग्वाराचा, धार्थे छं पश्चात्ताप याःगु खः थै
ख्वं । ना, थ्व दां ना । छिमि काय् लायकि । तर लुमंकि,
थ्व जि छंत थकाय्त ह्लाः बियागु खः, थुबले हे धाहां वै
मफुत धाःसा हाकनं ह्लाः बीपिं दै मखुत । का हूं, वनाः याकनं
वासः न्याः हूं ।”

ग्वाराचा पक्क जुल । वया मिखा लः लः घाया
वल । तिर्थया ह्लातं दां कया, ह्लाते चुप्पा छकः नल । अले
सुवा ब्यु ब्यूं पिहां वन । सानुचिया चाहि तिर्थ थें त्याग
चित्त दुह्य पासा दुर्गुलि गर्व महसुस जुल ।

-००-

Dhamma.Digital

प्रज्ञा

“धम्मा काय्म्वाः । छिगु अंगू छेँनं पिहाँ वंगु महुनि ।”
जातःयात कोधीक स्वे धुंकाः जोशीं घाल । भानुया स्वाः
कय्कुन । नापं च्वंह्य वया तताह्यं छ्योँ ववाववां घाल, “जि
घ हे घया नि, छंगु लुँवा अँगू खुया काःह्य चम्पाचा हे ज्वीमाः
घकाः ।”

जोशीं सिलवटे जाकि कुतकल, अले भचां घोरे जुयाः
न्यंकल, “छंगु अंगू काःह्यस्यां छन्त ह्यापा नं यक्को हे दुःख
बी धुंकल, व नाप छ बरोबर त्वाय् नं माले धुंकल ।” भानु
घोरे जुल । वया केहेँ भत चम्पा नाप छेँय् बरोबर ह्याः म्हुतु
चले ज्वीगु वं लुमंकल । भानुया ततां न्यन—“जोशीजु, व
खुनिया नां नं घाय् फुला थें ?”

जोशीं सिलवटे छुं च्वल, अले छ्योँ घस्वाकाः घाल,
“वयागु नां ‘चं’ सुरू जुया च्वंगु दु ।” ‘चं’ सुरू जुगु नां दुपि
‘चम्पा’ बाहेक भानुया छेँय् मेपि सुं महु । उकेँ चम्पां हे
भानुया लुँ अंगू तप्के याःगु पक्का जुल । थुकथं हे खें सय्काः

【७८】

जोशीं अप्पो दक्षिणा ह्याते लाकल । जातः स्वे दुगुलि व द्वि
 वया छेय निद्याः बांलाक हे तरे जुल । तर ब हे जातः क्ये
 वंगुलि याना भानुया छेय स्वापुया मि च्यात ।

जातः क्यना वःह भानु छेय ध्येनेव हे जाकि हायक
 च्वंहा केहे भत चम्पानाप तप्यंक हे खुनि घकाः स्वाःवन ।
 स्वापु चको जुल । स्वाइपि बढे जुल । वं वंगु वं वंगु अग
 प्पला हल । स्वाना चंगु सुलंयाताः छेया कवे मेला लगे जुल ।
 जलःखलः पिनि सितिक स्वे दुगु भनं सुकस्यां कयाः कयालं
 मन्ह्यो मन्ह्यो स्वःवल ।

×

×

×

चम्पापिनि छेया कवे मनूत हूल हूल थस्वे च्वंगु खना-
 लंय वना च्वंहा आनन्दरत्नया ध्यान नं उखे हे वन । चम्पा-
 पिनि छेय स्वापु जुया च्वंगु वं सिल । आसिन्द तले धाहा
 वन । न्हाच्यूहा दयवं मेमेपि नं तले वन । सकलें जाना पीअत
 व केहे भसया स्वापु छिने यात । स्वापुया खें फुवकं धवी
 धुंका आनन्दं न्यन, "चम्पां अंगू काःगु घकाः गथे सिलले ?"

"जातः क्यनाबले जोशीं घाःगुका ।"

"जोशीं घायवतुं स्वाःवेगु लीं ? मसःहा जोशी नं
 ला ज्वी फु ।"

"गथे मसःहा ज्वी ? नां नापं किटे याना 'चम्पां'
 काःगु घया हःगु ।"

आनन्दं स्वाः ख्यूंकाः घाल, “व ला छिमिसं ह्लापा
हे चम्पाया नां कन ज्वी माः । चम्पाया मेमेगु नं नां दु ।
जातले वयागु नां विद्यावति । जोशीं वयागु नां गथे कने फे?”
भानुया म्हुतुई धी फित । अले आनन्दं न्यन, “छं अंगू गुबले,
गन व गथे जुया तंगु, कै ।”

भानुं कन, “ह्मिगः जि म्वःल्हुई घका अंगू व घडि हूं
संदूया छोने सं त्वःता वनागु । ह्मिने ४ बजे ती । लिपा
स्वैबले घडि जकं दु, अंगू छत्ति मदु ।”

आनन्दं चम्पायाके न्यन, “छ ह्मिगः ४ बजे छेय्
दुला ?”

“मदु । जिला सुकुमायापिथाय् वा सू वना च्वनागु ।
बहनी वया बले अंगू तन घकाः पीभत हाला च्वंगु ताया ।
लिपा जा थू वना ।”

सुकुमायां नं वया खै खः घका सहि थपे यात । चम्पां
अंगू खुया मकाःगु सिद्ध जुल । अले आनन्दं भानुयात घाल,
“स्व भोमचा, दोष छंगु हे खः । ह्लापांला छं अंगू खःथाय्
तया मथकू । मेगु, छं विचाः हे मयासे केहेभत नाप ल्वानाः
थुजोगु तमाशा यात । वा सू वना च्वंहा चम्पां अंगू गथे काइ
घकाः विचाः हे मयाः । थःगु बुद्धि मछ्योसे माःसां म्वाःसां
जातः क्यं जुल, छेय् कच्चिगः जक याय्त ।” भानुया स्वाः
ह्याउंसे च्वन ।

[८०]

अंगु क्लृप्ता नं माले धुंकूगु सः । हाकनं छकः अंगु
 मालेगु क्लृप्ता जुल । संदूया दुवे पिने न्यंकभनं वास पवास यातं
 नं अंगु मलू । बरु संदू तःलं छुं ज्या ज्या यान्ता तःगु भो,
 कापः आदि भोडि पिहाँ वे थें पिहाँ बल । अचानक आनन्दया
 छगु बिज्जाः च्चमकक बल । आनन्दं छुं ह्वते ह्लाः दुत छोयाः
 छुं यंका तःगु छुं या सम्पत्ति फुककं पिकाल । म्वाथः, खात्रा
 खुत्रुगु छुं या सम्पत्तिया दथुई लुं या अंगु बिज्जा च्चंगु सकस्यां
 खन ।

×

×

×

सुखः । ग्याबले थें तुं इले भिक्षु ब्रह्मालोकं बाखं
 कना बिज्यात- “उपासक, उपासिकापि ! थौं जि कने त्यना
 ग्हेगुगु सप्तरत्न घन-प्रज्ञा घन-या बारे । खःथाब् खःथे छ्वले
 फय्क दुगु बुद्धि हे प्रज्ञा खः । घात्थेला अनित्य संसारयात
 मढं क खंकेगु हे तःचंगु प्रज्ञा खः ।”

“... थौं बुद्धिया बह काय् दया हे मनू मनू ज्वी फत ।
 दक्क बलसिकं बुद्धि बल हे दकसिबे बरुलाः । तःधी चीधी,
 र्ह्वं-गंसि छुटेयाय्गु ग्यर्थ खः । घात्थेला प्रज्ञा बिश्व-विजय
 याब् फुगु ज्वाबः खः । गन प्रज्ञा दे, अन ल्वापु दे मखु; गन
 प्रज्ञाया वास दे, अन कुरिति व अन्धविश्वासया नवः धैगु
 देमखु; गन प्रज्ञां र्वा कयनी अन ‘मसः-मस्यु’या ल्युं जः
 अरु बनी ।”

“...प्रज्ञा मछ्योसे सुं क तथातल घाःसा गुबलें विकास
ज्वी मखु । थःगु प्रज्ञां खः मखु छुटेयाय् सय्केमाः, थथे घकाः
बौद्ध धर्मं स्यनी । ज्ञांयात छ्यलेत प्रज्ञा मदय्कं मज्जू । ज्ञां
धंगु ब्वनाः लाय्फु तर बुद्धि अनुभवं हे जक लाय्फे । धर्मया
छलफल यानाः, दुगु श्रद्धा व बुद्धि मुंकातयाः, स्वस्थ व
निरोगी जुयाः, मूर्खतनाप संगत मयासे, भिपिनाप संगत यानाः,
थःह्यं प्रज्ञाया दुने ध्यं क विचाः यानाः, म्ह्याथाय् नं प्रज्ञा
त्वःफिके मबियाः हे अप्पो प्रज्ञा दय्के फे ।”

“...शरीरया मिखां नं खनेमदुगु वस्तु स्वेगु सःसा
प्रज्ञाया मिखा माः । प्रज्ञा विश्वे सर्वश्रेष्ठगु मिखा (चक्षु)
खः । प्रज्ञा मदुहा मनू मिखा दुहा कां खः । प्रज्ञा व धन खः,
गुगु धन दुहा मनू संसारे गुबलें बुइ मखु । उकें बुद्धं घया
बिज्याई—“प्रज्ञा नर (मनू) या रत्न खः ... ।”

भचालनाः बालें क्वचाल । तर थारासाहुया भन्ते नं
घाःगु छत्ति चित्त बुक्के मजू । लिक्कसं सुकुमायाया सः ताय्-
दत—“बुद्धि तःघं घाःगु नं मखैला ? व का, अखुनु हे तिनि
आनन्दवाबुं बुद्धि छ्यलाः भानु व चम्पाया त्वापु गुलि
म्ह्यं पुक छिने याना बिल; गुलि म्ह्यं पुक लुंया अंगू ल्वीका
बिल ।” ध्येबा मुंका मक्ख जुया च्वंहा थारासाहुनं आनन्द-
रत्नया प्रज्ञाया प्रशंसा न्वनाः ह्यातिका खिउंकेल ।

× × ×

ह्यातिका खिउंकेवं सत्य बदले ज्वी मखु— ध्व खं

थारासाहुनं स्वला लिपा तिनि थुल । खुँ छह्हास्यां चाह्णे
थारासाहुया छेँय खुयाः बिस्सू वन । सनेमफुह्हा, चाह्णे ऱ्ह्यो
मवह्हा वया मांह्हा खुँ खनाः चिल्लाय् दन । गांया प्यह्हा
न्याह्हास्यां खुँयात ल्यू वन । खुँ छथाय् सुं मदुगु, बाखा दुने
धुं कूगु व फ़िज्याय्-मिज्याय् दंगु छखा छेँय सुत्त दुहाँ वन ।
छगु भ्वाथःगु कोठाय् सुला च्वंह्हा व खुँयात ल्यूवःपिसं खंका
पाता कसे यात । तर कोठां पिहाँ वेत स्वःबले लुखाय् निह्हा
विष दुपि सर्पंत पवीं पवीं याना च्वंगु खन । ल्यूने नं छह्हा
सर्पं खने दत । लिक्क च्वंगु ग्वाखचां नं छह्हा सर्पया छ्यो
पिहाँ वल ।

प्यम्ह ततःघोपि सर्पंत ! विष दुपि !! तम्बःपि !!!
गामातय्ला चिमिसँ तिं स्वात । गुम्हस्यां दिगुद्यो लुमंकल,
गुम्हस्यां आगंद्यो सःतल । थारासाहुया नं हंसं थाय् त्वःतल ।
काल घेम्ह गय्च्वं, वया मिखाय् लुया वल । काय् म्हाय्
धन सम्पत्ति फुक्कं माया मारेयात वं । खुँया नं चःति हाल ।
तर आनन्द रत्नं आते मजुसे चिसकं धाल-‘होस ति । स्याय्
न्ह्यो सी मतेनि । जि याःथेँ या ।’ थथे धयाः आनन्दं थःगु
तोपुलि त्वःताः ग्वारामुरा यात । अले व ग्वारायात थःगु
सासःनं हाः हाः यानाः क्वाकल । मेपिसं नं अथे हे यात । सर्पंत
ऊं ऊं पवीं पवीं याना म्थे लुया च्वन । निम्हला ऱ्ह्योने हे
न्ह्याःवल । आनन्दं क्वाःगु तोपुलि प्वःत कोठाय् उखे थुखे
वां छवल । धाल, “आः ह्लाः ज्वनाः माः च्युँ । जि न्ह्यो
न्ह्यो वने, छिपि ल्यू ल्यू वा । सःमवेक चीसकं पला छ्यु ।

सासः न तस्सकं ह्माय् मते ।" थुलि धयाः वं अमिसं ज्वन.
वःगु पास्वा स्याना बिल । सकलें ह्माः ज्वनाः माः चिन ।

खिउंसे च्वं । सकलें ग्याः । सर्पया प्बीं प्वीं क्न
तस्सःजुल । खिउंबले धकाः खुं तिम्हुया बिस्सुं वन । तश्च
आनन्दं वयात् ल्यू मवं । आकाकां खुं चिल्लाय् दंगु ताय्
दत्त । सकस्यां नुगः भारा भारा मिन । खिउंसां सकलें
आनन्दया ल्यू ल्यू तीसकं पलाः छिनाः अंगः छेले लिनाः
बुलुहुं लुखां पिहाँ बल । पिने ध्यनेवं अपि लिफः मस्वसे
बिस्सुं वन ।

कह्ले खुनु सुये स्वः वः बले खुं चातुवाना च्वंगु
सन । वयागु ह्य छह्यं वंचुस्ये च्वं ।

गामातयत्त बचेयाना ब्यूगुलि सकस्यां आनन्दयात् सुवाः
बिल । धारासाहुया दकसिबे लय्ता वो । तोपुलि ग्वारा छाया
वांछोइगु धकाः न्यं बले आनन्दं क्न, "सर्पया ह्माय्पं मदु,
उकें जि चिसकं न्ववानागु अमिसं मताः । कीपि अमिसं क्ने
मदय्केत्त मत्त स्यानाः कोठा ल्यूंका बिया । खिउंसां अपि
कीगु व्वाःगु ह्य नतुनाः वय्फु । उकें कीसं तोपुलि हाः हाः
यानाः व्वाकाः वां छोया बिया । खिउं बले अपि व हे व्वाःगु
तोपुलि पासे वन । कीपि बिस्सुं वया । ... तर बिचरा खुं !
वं मस्सु कि सर्पया ह्माय्पं मदुसां जमिन धकें जूगुलि ताः ।
की ला सःभवेक कोठां पिहाँ व्वा । तर खुं कोठा धकें ज्विक
बिस्सुं वं बले सर्पतसें वयात्त क्मसे यात् ।"

सकस्यां आनन्दं स्यूगु ज्ञां व वं ह्युगु बुद्धियात् प्रशंसा
यात् । थारासाहुया नं मती वन—“धात्थे आनन्दया प्रज्ञां
यानाः जिपि बचे जुल । जिगु धनं छु याय् फत धका ? प्रज्ञा
तःघं, सप्तरत्न धन तःघं धाःगु सत्य खः । थुजोगु उपदेश
विया विज्याह्म बुद्धयात् वन्दना दु ।”

श्रद्धावस थारासाहुया ह्यो क्वच्छुत् ।

(अथान्तर लिपि)

प्राची हिंदुत्व इह (१)	महात्मा इति (१)
स्त्रीत्व (२)	संस्कृत इति (२)
संस्कृत इति (३)	संस्कृत इति (३)
संस्कृत इति (४)	संस्कृत इति (४)
संस्कृत इति (५)	संस्कृत इति (५)
संस्कृत इति (६)	संस्कृत इति (६)
संस्कृत इति (७)	संस्कृत इति (७)

Dhamma Digital
 (English)
 1. Buddhist Economics & The Modern World
 2. Dhamma Digital Today

गाम्भीर्य प्राप्तोऽस्ति बुद्धेः किं च तं पुनः जगत्तु अस्मिन्
विषये अस्मिन्नाहं विचारं—तत्र किं न भवति। अहं
विषये अस्मिन् एतत् प्राप्तं तु ननु बुद्धेः किं च तं पुनः
जगत्तु अस्मिन् विचारं—तत्र किं न भवति। अहं
विषये अस्मिन् एतत् प्राप्तं तु ननु बुद्धेः किं च तं पुनः
जगत्तु अस्मिन् विचारं—तत्र किं न भवति। अहं

धर्मकीर्ति प्रकाशन—

(नेपाली भाषा)

१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	७) बुद्ध र वहाँको विचार
२) बौद्ध दर्शन	८) शान्ति
३) नारी हृदय	९) बौद्ध ध्यान
४) बुद्ध शासनको इतिहास	१०) पञ्चशील
५) पटाचारा	११) लक्ष्मी
६) ज्ञानमाला	१२) उखानको कथा संग्रह

Dharmakirti Publication—

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today

[१०]